

د اسلام څلورم خليفه،

جليل القدر صحابي،

علي رضي الله عنه

مبارک سيرت

د خپرو لو شميره: ..... (۴)

Ketabton.com

ليکوال: حبل الله (المتين)

کال: ۱۳۹۸ لمريز



## کتاب پڙندنه:

نوم: ----- د علي (رضي الله عنه) سيرت.

ليکوال اور اٿولوونکي: ----- جبل الله (المتين).

ژباړن: ----- خپله ليکوال.

ټايب: ----- جبل الله (المتين)

ډيزاين او PDF: ----- N. RASOOLI

کال: ----- ۱۳۹۸ هجري لمريز

د خپرولو شميره: ----- (۴)

### فهرست

صفحه	عنوان:
(۱)	د علي رضي الله عنه د خوشبويه سيرت مبارک (۱) برخه:
(۱)	د علي رضي الله عنه اسلام راوړل:
(۲)	د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲) برخه:
(۳)	د علي رضي الله عنه ماشوموالي کې د لمونځ سره مينه:
(۵)	د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۳) برخه:
(۵)	د علي رضي الله عنه نومونه دا دي:
(۶)	د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۴) برخه:
(۷)	د بدر غزا څه وخت او کوم ځای کې پېښه شوه؟:
(۸)	د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۵) برخه:
(۸)	د بدر د غزا اسباب او علي رضي الله عنه ته د اسدالله ﷺ او اسد رسول الله ﷺ القاب:
(۱۱)	د علي رضي الله عنه د سيرت (۲) برخه:
(۱۱)	او د بدر غزا ته تيارې نيول:
(۱۳)	د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۷) برخه:
(۱۳)	د بدر غزا شروع کيدل:
(۱۶)	د علي رضي الله عنه د سيرت (۸) برخه:
(۱۶)	د بدر غزا:
(۱۷)	د بدر د غزا پيل:
(۲۰)	د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۹) برخه:
(۲۳)	د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۰) برخه:
(۲۳)	او د خندق غزا کې بهادري:
(۲۶)	د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۱) برخه:
(۲۶)	د احزاب يا خندق غزا کې د رسول الله صلى الله عليه وسلم:
(۲۸)	د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۲) برخه:
(۳۱)	د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت (۱۳) برخه:
(۳۱)	غزوه احد کې د علي رضي الله عنه بهادري او فضيلت:
(۳۳)	د حضرت علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۴) برخه:
(۳۳)	د خيبر غزا:
(۳۳)	غزوة خيبر اوله برخه:
(۳۶)	د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت (۱۵) برخه:
(۳۶)	او د خيبر د غزا دوهم جزء:
(۳۹)	د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت (۱۶) برخه:

○○○ د علي رضي الله مبارك سيرت ○○○

- او د خيبر د غزا (۳) برخه: ..... (۳۹)
- رسول الله ﷺ معجزه: ..... (۳۹))
- د علي رضي الله عنه د سيرت (۱۷) برخه: ..... (۴۱)
- د اهل بيتو نذر او روژه: ..... (۴۱)
- د علي رضي الله عنه د سيرت مبارك (۱۸) برخه: ..... (۴۴)
- د علي رضي الله عنه (رسول الله ﷺ) ته ژړا او د هغه جواب: ..... (۴۴)
- د رسول الله ﷺ د (حسنينو رضي الله عنهم) سره محبت: ..... (۴۴)
- د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت مبارك (۱۹) برخه: ..... (۴۶)
- او حسنينو رضي الله عنه سره د ابوبكر رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه محبت: ..... (۴۶)
- د علي رضي الله عنه د سيرت مبارك (۲۰) برخه: ..... (۴۷)
- د علي رضي الله عنه د سيرت مبارك (۲۱) برخه: ..... (۴۹)
- د علي رضي الله عنه انصاف: ..... (۴۹))
- د علي رضي الله عنه د سيرت مبارك (۲۲) برخه: ..... (۵۰)
- (1) شيعه گان څنگه الله ﷺ پخپل ځان اخته کړي: ..... (۵۰)
- (2) يو شيعه ته د (سعد بن ابى وقاص رضي الله عنه) بنسيرا او سمدستي مړ کيدل: ..... (۵۰)
- د علي رضي الله عنه د سيرت مبارك (2۳) برخه: ..... (۵2)
- د علي رضي الله عنه د وي مشهورې خطبې: ..... (۵2)

### د علي رضي الله عنه د خوشبويه سيرت مبارک (۱) برخه

#### د علي رضي الله عنه اسلام راوړل.

۳ د علي رضي الله عنه ولادت په 601 م (15) سپتمبر کې شوی دی.

علي رضي الله عنه د ابي طالب زوی د عبدالمطلب لمسی دی.

مجاهد بن جبير ابو الحجاج رضي الله عنه نه روایت دی: چې مکه مکرمه کې قحطي راغلي وه او خلک ډير تنگدسته وو، نو رسول الله ﷺ خپل تره عباس رضي الله عنه ته وويل: ستا د ورور يعني ابو طالب بچي زيات دي ډير په تکليف دی نو که زه او ته دواړه ورغلی وای او يو يو نفر مو ترې بيولی وای او د قحط سالی تر خلاصیدو پورې مو ورته کفالت کړی وای نو تا به د ورور ولی او ما د تره ولی حق اداء کړی وي، ځکه چې زما او ستا اقتصادي حالت ښه دی نو عباس رضي الله عنه ورته وويل: ډيره ښه خبره ده او دواړه ورغلل او ابو طالب ته يې پيشکش وکړ، چې ستا اولاد زيات دی او قحط سالی هم ده که ستا خوښه وي نو مونږ به يو يو تن له ځان سره بوزو او تر هغه به يې ساتو چې قحط سالی ختمه شي. نو ابو طالب ورته وويل: ډيره ښه خبره ده خو عقيل رضي الله عنه به نه بيايي نور که هريو بيايي خوښه مې ده، نو عباس رضي الله عنه جعفر رضي الله عنه بن ابي طالب او رسول الله ﷺ علي رضي الله عنه بن ابي طالب له ځان سره بوتلل، نو دغه وخت کې علي رضي الله عنه بن ابي طالب د (6) کالو و نو د علي رضي الله عنه بخت په دې کار سره وځليده، ځکه چې تربيه يې د أم المؤمنین خديجه رضي الله عنها او رسول الله ﷺ په غاړه شوه نو علي رضي الله عنه بن ابي طالب نبوي اخلاق د رسول الله ﷺ نه زده کړل.

۳ رسول الله ﷺ به د خپلو لورگانو (لونیو) بي بي رقيه رضي الله عنها، بي بي أم کلثوم رضي الله عنها او بي بي فاطمه رضي الله عنها سره يو شان خوراک، څښاک، لباس او نور ضرورتونه ورته پوره کول د تعليم او ادب له پاره يې هم ورته پوره توجو کوله.

دا چې علي رضي الله عنه بن ابي طالب پخپله هم يو غيرتي، ذهين، هونبسيار او با ادبه ماشوم و د ماشومتوب په وخت کې به داسې خبرې کولې تا به ويل چې کوم نابغه يا علامه دی چې لويان به يې عقل ته حيران وه او ولې به هونبسيار نه وي چې د أم المؤمنین خديجه رضي الله عنها غيږه کې لوی شوی وي.

ولې به هونبسيار نه وي چې د رحمة للعالمين تر پرورش لاندې را لوی شوی وي.

ولې به هونبسيار نه وي چې د أم کلثوم رضي الله عنها، رقيه رضي الله عنها او فاطمه رضي الله عنها سره يې يو ځای لوبې کړي وي.

۳ د عبد الله ابن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی: چې علي رضي الله عنه به فرمايل: چې

زه کله لس کلنی ته نژدې شوم نو د دوشنې ورځ وه چې رسول الله ﷺ ته وحې نازل شوه او رسول الله ﷺ خپل کور ته راغی او ويل: چې ما پټ کړئ او أم للمؤمنین بي بي خديجه رضي الله عنها ور باندې څه شي واچول او غيږ کې يې ونيولو.

\* ذکره ابن اسحاق في كتابه، وايضا في البدايه والنهايه ج (۳) ص ۲۴

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

اور رسول الله ﷺ ورته د جبرائيل (ع) د راتلو قصه بيان كړه، نو چې رسول الله ﷺ ته بي بي خديجه رضي الله عنها تسلي وركړه چې تا به الله ﷻ هيڅكله ضايع نه كړي ته صله رحمي لري، ته بيو زلو سره كومكونه كوي، ته رنستيا وايي نو چې د رسول الله ﷺ لږ حالت بڼه شو نو ما ترې پوښتنه وكړه: چې په تاڅه چل شوی دی؟ زه خو ډيره خپه شوم نو رسول الله ﷺ راته وويل: ته مه خپه كيرې هيڅ كومه بده خبره نشته نو بيا يې راته اسلام پيش كړ، چې الله يودى شريك نه لري، زه د الله ﷻ رسول ﷺ شوم تاسو بايد دلاة، مناة او عزي عبادت ونه كړئ د مرگ نه بعد ژوندون حق دی، علي رضي الله عنه فرمايي: رسول الله ﷺ ما سره ډير په مينه خبرې وكړې اخرت كې حساب كتاب كيرې نو بيا به مسلمانان جنت ته او كافران دوزخ ته ځي.

➤ علي رضي الله عنه فرمايي: ما د رسول الله ﷺ خبرې په غور واوريدلې بيا مې ورته وويل: چې ما خوله دې وړاندې داسې خبرې نه دي اوريدلې، نو كه ستا خوښه وي نو زه به يو ځل خپل پلار ابي طالب سره مشوره وكړم نو رسول الله ﷺ راته وويل: نه پام چې هغه خبر نه كړې زما په تا باندې باور و چې ته يو ذهين او هوښيار هلک يې او ته به پخپله دغه فيصله وكړې نو ځكه مې تاته دغه د راز خبره وكړله كه ته خپل پلار خبر كړې هغه به تا منع كړي نو تاته پخپله سوچ او فكر پكار دی،

➤ علي رضي الله عنه فرمايي: چې زه بيا گاه ته ټوله شپه ويده نه شوم او د خپل پلار او نيكه د بتانو د عبادت خبرې مې زړه كې گرځيدلې، نو دا فكر مې كاوه چې هغوئ په خپل لاس بتان جوړ كړي دي او بيا عبادت ورته كوي، نو ولې زه د اصلي مالک او خالق عبادت ونه كړم تر هغې چې صبا شو نو زه بيا رسول الله ﷺ مخ ته حاضر شوم نو بيا مې ترې پوښتنه وكړه: چې يو ځل بيا راته هغه پرونى خبره وكړه نو رسول الله ﷺ راته بيا په تفصيل د نبوت خبره بيان كړه او زه مسلمان شوم.

➤ لږ وخت بعد رسول الله ﷺ غوښتل لمونځ اداء كړي او أم المؤمنین بي بي خديجه رضي الله عنها هم ورسره څنگ كې ودریدله نو ما ترې پوښتنه وكړه چې دا كوم عمل دی تاسې يې د كولو اراده كړې؟ نو رسول الله ﷺ راته د لمونځ خبره وكړه چې هغه وخت د خپلې خوښې لمونځ كولاى شو،

نو ما هم ځان پاك كړ او دوئ سره په لمانځه ودریدم او دغه د سې شنبې ورځ وه يعنې د نبوت په دوهمه ورځ اولنى لمونځ په جمع ما او أم المؤمنین خديجه رضي الله عنها د رسول الله ﷺ سره په جمع اداء كړي.

➤ نو علي رضي الله عنه فرمايي: چې په نارينه وو كې اولنى مسلمان ابو بكر رضي الله عنه او په ښځو كې اولنى مسلمان بي بي خديجه او په هلکانو كې اولنى مسلمان زه او په جينكيانو كې رقيه رضي الله عنها، ام كلثوم رضي الله عنها او فاطمه رضي الله عنها او په غلامانو كې اول مسلمان زيد رضي الله عنه بن حارثه و.



### د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲) برخه.

#### د علي رضي الله عنه ماشوموالي کې د لمونځ سره مينه.

➤ او د اياس رضي الله عنه بن عفيف د نيکه افسوس چې کاشکې مخکې مسلمان شوی وای.

➤ د اسماعيل بن اياس بن عفيف رضي الله عنه نه روایت دی: هغه د خپل نيکه نه روایت کوي: چې زما د تجارت کاروبار و او د حج موسم کې به زه راتلم او شيان به مې اخیستل او خرڅول، نوزه عباس رضي الله عنه بن عبد الطلب ته ورغلم او هغه په منی کې و چې څه شې ترینه واخلم نو ما یو نفر وليد، چې د څیمې په شان یو څپر نه راووت او د قبلي طرف ته ودرید، چې لمونځ وکړي نو ورپسې یوه ښځه راووتله او هغه هم ورسره ودریدله بیا یو هلک راووت هغه هم ورسره ودرید، چې لمونځ وکړي نو ما ورته وویل: ای عباسه (رضي الله عنه) دا لا کوم دین دی؟

ما ته خو دا دین نوی غوندي ښکاره شو.

➤ نو عباس رضي الله عنه وویل: چې دا یو زما وراره محمد ﷺ بن عبد الله دی او دا وايي چې زه الله ﷻ رسول ﷺ را ليرلی يم او وايي: چې ان شاء الله دغه دین به کامیاب کيږي او د کسری او قیصر مانی او خزاني به د الله ﷻ په مرسته مونږ ته لاس ته راځي، او دغه ښځه خدیجه بنت خویلد رضي الله عنها ده چې هر څوک يې پیژني هغې هم ورباندې ایمان راوړی دی.

او دغه ماشوم هم زما وراره علي رضي الله عنه دی هغه هم ورباندې ایمان راوړی دی.

➤ بیا به چې عفيف رضي الله عنه دغه حديث بيانوي نو افسوس به يې کولو، چې کاشکې زه هم هماغه وخت مسلمان شوی وای زه به هم دوی سره په لمانځه ولاړ وای هسې مې په اسلام راوړلو کې تأخیر وکړي.

نوټ:

دا هغه وخت و چې رسول الله ﷺ خپل تره عباس رضي الله عنه ته د اسلام دعوت ورکړی و څو لا قبول کړی يې نه و.

➤ ابن جرير رضي الله عنه د نورو په حواله د اسدين عبدة البجلي رضي الله عنه نه او هغه د يحيى بن عفيف رضي الله عنه نه روایت کوي: چې زه د جاهليت په زمانه کې مکې مکرمې ته راغلم او د عباس رضي الله عنه ميلمه شوم نو مونږ بيت الله شريف سره ناست و چې يو ځوان راغی د لمر ختلو وخت و نو اول يې اسمان ته وکتل چې لمر لږ را پورته شو نو په لمانځه ودرید بیا گورم چې يو ماشوم منډې راوهلې او راغی د هغه ځوان ښي طرف ته څنگ کې ورسره ودرید؛ نو چې ما وکتل يو ښځه هم راغله د هغه ځوان شاته ودریدله نو بیا هغه ځوان رکوع وکړه نو دوی دواړو هم رکوع ورسره وکړه بیا هغه ځوان سجدي ته ښکته شول، نو دوی دواړه هم ورسره په سجده شول،

• اخرجه الامام احمد في مسنده حديث رقم {1758} من حديث جعفر بن جعفر بن ابي طالب، و اخرجه الحاكم في المستدرک في کتاب معرفة معرفة الصحابة حديث رقم {4848} و ذکر ابن هشام في سيرة البوية ج 1 ص 206، و ذکر البيهقي في دلائل النبوة ج 2 ص 161، [9/24, 11:30 PM]

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

نو يحيى بن عفيف رضي الله عنه وايي: ما عباس رضي الله عنه ته وويل: د كعبې په رب ښكسته قسم دا خو ډير لوى كار دى ماته خو ډير لوى ښكاره شو.

دا كوم دين دى چې ډيره غوره طريقه باندې عبادت دى پكې؟  
نو عباس رضي الله عنه راته وويل: چې ته څه وايي چې يو لوى كار دى؟

ته پوهيږې چې دا څوك دي؟

دا يو زما وراره محمد بن عبد الله ښكسته دى او دا ښكسته خديجه بنت خويلد رضي الله عنها ده او دا ماشوم زما د بل ورور ابو طالب زوى دى علي رضي الله عنه نوميرې.  
زما دا وراره ماته وايي: چې ستا الله ښكسته هغه دى چې مځكې اسمانونه يې پيدا كړي دي مړه كول او ژوندي كول كوي.

او وايي: چې دا هماغه دين دى چې ابراهيم عليه السلام ته ور كول شوى ؤ.  
او زما دا وراره وايي: چې دغه دين به مشرق نه مغرب ته او شمال نه جنوب ته خپريري؛ خو تر اوسه چا غير د دغه درې تنو (كسانو) څخه نه دى قبول كړى،  
بيا ابن جرير رضي الله عنه د سلمه ابن اسحاق رضي الله عنه نه روايت كړى دى: چې دغه وخت كې د علي رضي الله عنه عمر د لسو كالو نه ؤ پوره شوى.

د محمد ابن كعب رضي الله عنه نه روايت دى: چې په ښځو كې اول مسلمانان به بي خديجه بنت خويلد رضي الله عنها وه ځوانانو كې ابو بكر رضي الله عنه او ماشومانو كې علي رضي الله عنه ؤ.

د محمد ابن كعب رضي الله عنه نه روايت دى: چې كله علي رضي الله عنه اسلام راوړ او رسول الله ښكسته ورته وويل: چې تر څو ما درته نه وي ويلي نو څوك درنه خبر نه شي، نو علي رضي الله عنه همداسې د خپل پلار ابو طالب له ويرې هم اسلام راوړل پټ ساتلى ؤ،

خو يوه ورځ د رسول الله ښكسته په كور كې په لمانځه ولاړ ؤ او د رسول الله ښكسته د بعثت خبره هم مشهوره شوې وه خو ابي طالب لا خبر نه ؤ چې علي رضي الله عنه هم مسلمان شوى دى نو ابو طالب د رسول الله ښكسته كور ته داخل شو او علي رضي الله عنه يې په لمانځه وليد او په غوري يې ورته كتل او علي رضي الله عنه هم خپل پلار د سترگو په كونجو كې وليد، خو لمونځ يې ښه په اطمينان اداء كړ، نو چې لمونځ يې خلاص كړ نو پلار يې ابو طالب ترې پوښتنه وكړه ايا ته هم مسلمان شوى يې؟

نو علي رضي الله عنه ورته ښه په تسلى جواب وركړ: هو پلار جانه د دوزخ اور او حساب كتاب ډير سخت دى زه غواړم ته هم ځان له اوره وژغورې خو ابو طالب فقط دومره ورته وويل: چې ته مسلمان شوى يې؟ نو د خپل د تره زوى محمد ښكسته لنگ دې مذبوط كړ؟ يعنې مرستندويه يې شه او نور يې څه ونه ويل او پورته شو او ولاړ.



### د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۳) برخه.

د علي رضي الله عنه نومونه دا دي.

اسد الله و اسد رسول الله صلى الله عليه وسلم،  
ابو تراب، حيدر، ابو الحسنين، امير المؤمنين،  
المرتضى،

داسې نور القاب هم شته.

د حبة عرني نه روايت دی: چې يوه ورځ امير المؤمنين علي رضي الله عنه بن ابي طالب په ممبر خطبه وبله چې په خدا شو تر دې چې غاښونه مبارک يې ښکاره شول بيا يې وفرمايل:

کله چې زه مسلمان شوم او مال له رسول الله ﷺ سره پټ لمونځ اداء کولو او تر دې وروسته رسول الله ﷺ زما پلار ته د کوم خاص دعوت نه و ورکړې نو زه رسول الله ﷺ سره [بطن النخلة] مقام کې په لمانځه ولاړوم چې پلار مې ابي طالب راغی نو چې مونږ سلام وگرځولو، نو پلار مې رسول الله ﷺ ته وويل: وراره تاسو څه شئ کول؟ دا خو نوې طريقه ده نو بيا رسول الله ﷺ ورته د اسلام دعوت ورکړ.

نو زما پلار ورته وويل: وراره تاسې چې کوم عبادت کوئ کوم عيب يا کوم مشکل ماته نه لري؛ خودا چې تاسې سجده کې سر په مخکې کيږدئ او روسته برخه مو جيگه نيولې وي نو دا زمانه ولاکه کيږي، نو علي رضي الله عنه بيا وخنډل او ويې ويل: ما وغوښتل چې خپل پلار ته ووايم چې ته خويو ځل د دې تجربه هم وکړه.

په خپل لاس جوړ شوي بتانو ته خو هر سهار وختي په گوندو يې او خپل رب ﷻ ته سجده درته سخته ښکاره کيږي؟

نو رسول الله ﷺ زما په اراده پوه شو او په اشاره کې يې راته وويل: پام کوه چې څه ونه وايې.

بيا علي رضي الله عنه وفرمايل: زه د الله ﷻ شکر اداء کوم چې زما څخه څوک رسول الله ﷺ پسې لمونځ کولو کې نه دی وړاندی شوی.

د علي رضي الله عنه نه روايت دی: چې کله دغه آيات مبارک نازل شو

[وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ]

ترجمه: خپل نژدې خپلوان د الله د عذاب نه وويروه نو رسول الله ﷺ راته وفرمايل: چې صبا ته يو پسه حلال کړه او ډوډۍ تياره کړه او شهد هم راوړه او ماته زما او ستا ټول خپلوان را وغواړه.

نو ما همدا سې وکړل پسه مې حلال کړ، ډوډۍ يې تياره کړه او شهد مې هم راوړل او د ټولو خپلوانو کورونو ته ولاړم او خبر مې کړل چې د صفا غونډۍ سره را جمع شئ نو هغوی ټول هلته را جمع شول او رسول الله ﷺ ماته وويل:

\* مأخوذ من كتاب الاستيعاب، حلية الاولياء البداية والنهاية مع النهاية البداية في الملاحم ج 4 صفحه 24

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

خوراک راوړه: نو ما خوراک راوړ او ټولو بنه په مړه خيټه خوراک وخور. خو ټولو وکتل چې فقط د گوتو ځايونه پکې معلوميدل او خوراک بلکل کم شوی نه و بيا رسول الله ﷺ راته وويل: شهيد راوړه او ماشهد راوړل او ټولو بنه ډير وڅښل خو بلکل کم نه شول نو بيا رسول الله ﷺ غوښتل چې خپل قوم ته خبرې شروع کړي او يو ځل بيا دعوت ورکړي؛ خو زما تره ابو لهب خبرې شروع کړې او ويې ويل: محمد ﷺ سحر او جادو درباندي وکړ او تاسو وليدل چې ډوډی او شهيد بلکل کم نه شول او خپله پورته شو او نور بيا ټول ورسره پورته شول او ولاړل، خو په دې پوه نه شول چې مونږ رسول الله ﷺ څنگه راغوښتي و نو،

بيا رسول الله ﷺ خپه کورته راستون شو او ماته يې وويل: چې صبا ته بيا پسه حلال کړه ډوډی تياره کړه او شهيد راوړه او ټول خپلوان بيا راته هماغه ځای ته راوغواړه، نو علي رضي الله عنه فرمايي:

ما همداسې وکړل ډوډی مې تياره کړه شهيد مې راوړل او ټول خپلوان مې را وغوښتل کله چې را غوندې شول ډوډی يې وخوره نو رسول الله ﷺ پورته شو ويې فرمايل: ای زما قومه که زه تاسو ته ووايم چې له دې غره شاته دښمن د حملې کولو او په تاسو د يرغل کولو اراده لري تاسو به يې ومنئ؟

نو ټولو په يو غږ وويل: هو ته رښتونی يې تا کله هم درواغ نه دي ويلي نو رسول الله ﷺ ورته وويل: چې زه تاسو د الله ﷻ د عذاب نه وروم، تاسو ايمان راوړی او ځانونه د الله ﷻ د عذاب نه بچ کړئ. نو ابو لهب لعين او چت شو او ويې ويل: تباه شې تا مونږ دې له پاره را غوښتي يو؟ نو په دې طريقه دغه لعين د رسول الله ﷺ خبرې اخلاص کړلې.

نو الله ﷻ سورت [تبت يدا ابي لهب] نازل کړ، چې د دغه لعنتي او دده د بنځې ام جميل بدې پکې بيان شوی دي.



### د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۴) برخه.

د علي رضي الله عنه د القابو څخه يو اسد الله ﷻ و اسد رسول الله ﷺ

يعني د الله جل جلاله او د رسول الله ﷺ زمری.

دا لقب څرنگه ورته ورکول شو؟

اخيري برخه کې به ور باندي پوهه شئ.

هغه وخت کې داسې نه وه چې هر کوڅه ډب او گيډر ته دې د بهادری، ايمانداري، تقوی، ايشار، قرباني، شهادت او غيرت لقب يا ميدال ورکړل شي، بلکې په رښتيا دغه صفتونو لرونکو ته ورکول کيدل چې يو له هغوئ څخه علي رضي الله عنه و.

دا لقب علي رضي الله عنه ته داسې يوه غزا کې ورکول شو چې لا خو تنکی ځوان و لا خويي آس ځغلول، توره چلول، غشي ویشتل او غيرې نيول نه وه زده کړي اول وار و چې د بدر غزاه کې ورسره

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

مخ شو خو اول د بدر غزا په خو برخو ویشو او اخري برخه کې به پوه شی چې علي رضي الله عنه څنگه دغه لوړ قيمته لقب وگټلو؟

تر ټولو اول د بدر د غزا په باره کې معلومات در سره شريکوم.

### د بدر غزا څه وخت او کوم ځای کې پېښه شوه؟

د بدر غزا (17) رمضان [2] هجري کې او (624) ميلادي (13) مارچ کې پېښه شوې ده.

د بدر د غزا اسباب او وجه څه وه؟

کله چې رسول الله ﷺ او نورو صحابه کرامو هجرت وکړ نو ټوله شتمني يې مکه مکرمه کې د قريشو مشرکينو غصب کړې وه او رسول الله ﷺ او صحابه کرام رضي الله عنهم خالي لاس هجرت ته مجبور کړل شوي وو، نو په دې خاطر مسلمانانو بيخي زيات تکاليف لوړې او تندي برداشت کړلې، نو رسول الله ﷺ او نورو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته معلومه وه چې قريش به د دوی په مالونو تجارتونه کوي شام ته به يې وړي او هلته به يې خرڅوي او په پيسو به يې نور شيان را نيسي نو ځکه رسول الله ﷺ غوره وگڼله چې د قريشو لار کې کمين ونيسي او مالونه ترې را وگرځوي چې دې کار سره به هم خپل مالونه په لاس ورشي او هم به قريشو ته خپل زور او قوت وښايې، نو رسول الله ﷺ د مدينې منورې څخه د شام هغه لارې طرف ته د (200) تنو سره ولاړ چې د مکې مکرمې نه ور باندې شام ته قافله تلله خو چې کله رسول الله صلی الله عليه وسلم هلته د [ذالعشيرة] مقام ته ورسيد نو معلومه شوه چې د قافلي ډيرې ورځې شوي چې تيره شوې ده نو په دې خاطر رسول الله ﷺ بيرته را ستون شو خو رسول الله ﷺ دغه لار باندې د نبوت نه وړاندې ډير سفرونه کړي وو او هغه اندازه ورته معلوميدله چې دغه قافله به بيرته څومره وخت کې راځي،

نو کله چې د قافلي د راتلو وخت را نژدې شو نو رسول الله ﷺ دوه تکړه صحابه کرام رضي الله عنهم د هغوی د معلوماتو راوړلو له پاره وليږل يو صحابي (محمد طلحه بن عبیدالله رضي الله عنه) او بل صحابي (سعید ابن زيد رضي الله عنه) وه.

دغه دوه تنه هلته ولاړل او لار يې څارله چې د ابوسفیان په مشرۍ قافله ور باندې تيره شوه او د هغه قافلي د ساتنې له پاره څلويښت (40) ځوانان هم ورسره مسلح روان وه، نو دغه دوه صحابه کرام رضي الله عنهم په ډيره تيزۍ سره مدينې ته راغلل او رسول الله ﷺ ته يې خبر ورکړ چې قافله را رسيدلې ده او د مکې طرف ته روانه ده نو عموماً دغه د اوسانو قافله باروه نو خامخا به يې ځای په ځای دمه هم کوله نو رسول الله ﷺ بيا يو صحابي [محمد بسبس بن عمرو رضي الله عنه] وليږلو، چې يو ځل بيا کره معلومات راوړي نو هغه صحابي رضي الله عنه بيا خبر راوړ چې رښتيا هم قافله دمه په دمه روانه ده،

نو رسول الله ﷺ بيا صحابه کرامو رضي الله عنهم ته وويل: چې مونږ يو خواته ځو که چا سره سورلی وي که تلای شي نو زموږ سره دې ولاړ شي او که څوک نه ځي نو زه يې نه مجبوروم نو بيا رسول الله ﷺ (12) رمضان باندې د مدينې منورې نه ووت او مدينه منوره کې يې پخپل ځای عبد الله بن ام مکتوم رضي الله عنه امام وټاکه.

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

نوټول (70) او بنان او فقط دوه اسونه ورسره وو، چې يو آس د زبير ابن عوام رضي الله عنه او بل د مقداد بن الاسود الكندي رضي الله عنه وه.

او چې هرو درې كسانو باندي يو او بن و او وار په وار به وړ باندي سپريدل، نو د رسول الله ﷺ برخه كي علي رضي الله عنه او ابو لبا به رضي الله عنه رسيدلي وو، كله چې د علي رضي الله عنه او ابو لبا به د سپريدلو وار راغی نو دوي دواړو به انكار وكړي چي يا رسول الله ﷺ ته په ټوله لار سپريږه او مونږ دواړه ځوانان او تكړه يو، مونږ دواړه به پياده څو خور رسول الله ﷺ ورته وويل: چې نه نه تاسي زما څخه تكړه هم نه ياست او نه زه د ثواب گټلو نه مستغني يم تاسو به په خپل وار سپريږئ، كله چې د [روحاء] مقام ته ورسيدل نو هلته يې صحابه كرام را جمع كړل چې وگوري څومره تنه (كسان) دي؟ او ايا داسې څوك خو نشته چې كمزوري وي يا جنگ نه شي كولاى؟ نو بيا معلومه شوه چې دوه تنه ماشومان هم د جهاد جذبي اخستي او راغلي دي،

نو هغه دواړه ماشومان يو براء ابن عازب رضي الله عنه او بل عبد الله ابن عمر رضي الله عنه وه چې ډير په مشكله رسول الله ﷺ راځي كړل او بيرته يې مدينې منورې ته وليږل او ابو لبا به رضي الله عنه يې هم بيرته مدينې ته د امير په شكل وليږه چې د هغې بقايا خلكو ضروريات وړپوره كړي.

بيا رسول الله ﷺ له هغه ځايه روان شو كله چې په لنډه لاره (بيوت السقيا) مقام ته ورسيدل بيا يې دوه صحابه كرام رضي الله عنهم د قافلې د معلوماتو له پاره له ځان وړاندي وليږل چې هغوي چيري رسيدلي دي هغوي كې يو صحابي عدي بن الزبلاء رضي الله عنه او بل بسبس بن عمرو الجهني رضي الله عنه و هغوي هم ډير په تيزي ولاړل او بيرته يې د هغوي د ځاي معلومات راوړل.



## د علي رضي الله عنه د سيرت مبارك (5) برخه.

د بدر د غزا اسباب او علي رضي الله عنه ته د اسدالله ﷺ او اسد رسول الله ﷺ القاب.

كله چې رسول الله ﷺ (بيوت السقاء) ځای ته ورسيد او هغه دوه صحابه كرامو عدي بن الزبلاء رضي الله عنه او بسبس بن عمرو الجهني رضي الله عنه ورته صحيح خبر راوړ چې قافله روانه ده نو رسول الله ﷺ صحابه كرامو ته د تللو امر وكړ، نو لاره كې يو مشرك ورته راغی هغه رسول الله ﷺ ته وويل: چې يا رسول الله ﷺ ماته اجازه وكړه چې زه هم در سره ولاړ شم زه ډير زيات د جنگ شوقي يم نو رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ايا ته مسلمان يې؟

نو هغه ورته وويل: نه زه مسلمان نه يم

نو رسول الله ﷺ ورته وويل: بيرته وگرځه مونږ د كافر په وژلو كې له كافر مرسته نه غواړو.

لږ وخت وروسته بيا هغه كافر د رسول الله ﷺ مخې ته ودريد او د جنگ اجازه يې وغوښتله او رسول الله ﷺ بيا ورته وويل: مونږ له كافرانو مرسته نه غواړو.

\* كتاب المغازي باب شهامة علي جلد اول، الاستيعاب باب خلفاء الراشدين، وغزوة البدر:

\* مأخوذ من كتاب الاستيعاب، حلية الاولياء البداية والنهاية مع النهاية البداية في الملاحم ج 4 صفحه 24

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

بيا لږ وخت وروسته دريم ځل د رسول الله ﷺ مخې ته ودريد چې اجازه راكړه زه در سره ولاړ شم؟ خو بيا رسول الله ﷺ ورته هماغه جواب ورکړ.

بيا هغه سرې مسلمان شو او رسول الله ﷺ ورته د تللو اجازه ورکړه او سفر يې جاري وساته بيا رسول الله ﷺ خپل پوځ منظم کړ.

عمومي قومندان يې [مصعب ابن عمير العبدري قريشي رضي الله عنه] وټاکه او هغه ته يې سپين رنگ بيرغ په شکل د قومندانۍ نښان ورکړ، بيا رسول الله ﷺ خپل صحابه کرام رضي الله عنهم دوه تقسيمه کړه او ورته ويې ويل: چې تاسو به نبي طرف ته ځئ او دغه يې ټول مهاجرين کړل او بيرغ يې د [علي رضي الله عنه بن ابي طالب] په لاس ورکړ او د هغوی سره يې يو سر لښکر وټاکه چې په آس سپور و چې هغه [زبير بن عوام رضي الله عنه] و.

بل چپ طرف ته يې انصار کړل او د هغوی بيرغ يې [سعد ابن معاذ رضي الله عنه] ته ورکړ او د هغوی سر لښکر يې [مقداد ابن الاسود رضي الله عنه] وټاکه چې هغه هم په آس سپور و. او رسول الله ﷺ په خپله ځان د عمومي سپه سالار په توگه وټاکلو، چې د ټولو مشرې به کوي. رسول الله ﷺ ټول تقريبا (313) تنه وه چې (61) تنه داوس د قبيلې وه او (170) د خزرج قبيلې وه او نور باقي کسان ټول قريش مهاجرين وه. رسول الله ﷺ اگر چې د جنگ له پاره نه و راوتلی خو د دښمن ناڅاپي حملې ته هميشه تيار و.

بل خواته قريش هم ډير زيړک وو هغوی هم قافلې مشري يو داسې قومي مشر! اباسفيان! ته ورکړې وه چې هميشه به يې د مسلمانانو د حرکتو خبر اخستو او جاسوسانو به ورته معلومات ورکول، نو کله چې اباسفيان خبر شو چې مسلمانان د رسول الله ﷺ په مشرۍ له مدينې منورې ورسې راوتلي دي نو خپله قافله يې پرېښودله او مسلمانانو د پوره معلوماتو له پاره هغه ځای ته ولاړ په کوم ځای کې چې [بسبس بن عمرو رضي الله عنه] او [عدي بن الزغباء رضي الله عنه] ليدلي وو او رسول الله ﷺ ته يې خبر ورکړی و.

کله چې اباسفيان بن حرب چې يو نوم يې مغيره بن حرب دی هغه ځای ته ورسيد، نو د هغه ځای خلکو نه يې پوښتنې وکړې، چې څوک نا اشنا خلک خو دلته نه وو راغلي؟

نو هغوی ورته وويل: چې دوه تنه راغلي وه څو ورځې دلته وو، بيا ولاړل نو اباسفيان بن حرب ورته وويل: ماته هغه ځای را وښايست چې دغه دوه تنو پکې خپلې اوښې کښينولې يا چو کړې وې! نو هغوی ورته هغه ځای وښوده، نو اباسفيان د اوښ پچې را واخستلې او لاس کې يې میده کړې او هغې کې د قجورې زړې وو، نو ويې ويل: زما قسم دی دغه واښه چې دغه اوښانو خوړلې او دغه قجورې د يثرب (مدينې منورې) دي او دا د اوښ منډونه هم د هماغه ځای د اوښانو دي نو په ډير سرعت او تيزۍ سره يې ځان خپلې قافلې ته ورساوه او د قافلې لاره يې د (بحر قلزم يا بحر الاحمر) طرف ته بدله کړه او مضمم بن عمرو العفاري الكناني يې مکې مکرمې ته وليږه، چې د مکې مشرکين خبر کړي چې رسول الله ﷺ سره د کسانو د دوی په تلاش کې دی او غواړي مخه يې ونيسي،

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

نو دغه نفر ډير سرعت سره مکې ته ولاړ او د اوبن پوزه يې پرې کړه او خپله شاته او مخ ته لمن يې هم وشکوله چه دا د دوي له پاره د زياتې خطري زنگ او نښاني وه او د مکې کوڅو کې يې چغې شروع کړلې چې هلې تباه شولو برباد شولو، نو د مکې مکرمې ټول خلک ورته را جمع شول چې څه خبره ده؟ نو مضم بن عمرو الغفاري ورته ټوله خبره بيان کړه او هغوي ټولو فيصله وکړه چې هيچا ته اجازه نشته چې پاته شي يا به پخپله ځي او يا به بل څوک ليرې نو فقط ابي لهب لعين پاته شو چې هغه يو بل نفر چې قرضداره يې وه، په دې شرط وليږه چې قرض به ورته معاف کوي نور ټول تيار شول خود قريشو يو ليرې قبيله چې بي عدي قبيله وه هغوي بلکل انکار وکړ هيڅوک هم تيار نه شول.

نو قريشو (1000) تنه سړي، (200) تقريبا آسونه، بڼه ډير لا تعداده اوبنان و سلي، زغري، ډالونه، خوراكي شيان، د شرابو بې حسابه ذخيره، د موسيقي آلات او د گډيدلو له پاره ښايسته پيغلې له ځان سره روان کړل، د دوي مشران او قومندانان دغه خلکو وو:

◆ ابو جهل بن هشام

◆ عتبه بن ربيعه

◆ اميه بن خلف

دوي چې لږ ځای پورې ولاړل نو ورپه ياد شول چې يو د دوي خود يو لوی قوم بنې بکر بکر بن عبد مناف سره زړه دښمني ده او وډار شول چې د شالخوانه وروباندي حمله ونه کړي او مشورې کولو ته سره را جمع شول، نو شيطان د هغې قوم د مشر سراقه ابن مالک رضي الله عنه په شکل ورته راغی او ورته يې وويل: مونږ تاسې سره يو، هيڅ فکر مه کوی، نو د دوي تسلي وشوه او روان شول.

دوي په لاره کې يوه ورځ (9) او بله ورځ (10) اوبنان حلالول د اوبنانو غوښې به يې خوړلې دمه به يې کوله بيا به راوښدل، بل خوا ابا سفیان خپله قافله بحر الاحمر درياب په غاړه جحفې ته چې مکې ته نژدې ده ورسوله او د مسلمانانو د کمين څخه بچ شوه. ابا سفیان د مکې مشرکينو پسې جواب وليږه چې زه نور رسيدو ته نژدې شوی يم تاسې بيرته راوگرځی.

د دې خبر په اوريدلو سره د بني زهره قوم ټول ځوانان بيرته ترې مکې ته ستانه شول يوازې اصلي قريش پاتې شول.

کله چې مشرکين خبر شول چې ابا سفیان بن حرب د قافلې سره جحفې ته رسيدلی دی نو ابو جهل قسم وکړ چې مونږ به بيرته نه ستنيږو او د بدر کوهي ته به ځو د هغه کوهي سره به ډيرې ورځې دمه کيږو د کوهي او به به څښو، ډمې به گډوو، شراب به څښو، اوبنان به حلالوو او د هغه ځای خلک به راغواړو چې وگورئ مونږ څومره طاقتور پوځ لرو څومره جنگيالي لرو نو عتبه ربيعه او اميه بن خلف هم ورسره ومنله او په مزه مزه کرار کرار تلل چې د بدر کوهي ته ورسيدل دغه کوهي چې ډيرې خوړې اوبه لري د مکې مکرمې او مدينې منورې لاره کې دی پخوا به لاره همدا وه اوس نوې لاره جوړه شوې ده د دغه ځای ته د همدې کوهي په وجه بدر وايي.

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

نو مشرکين چې هلته ورسيدل شا او خوا قبایل يې راوغوښتل او بنان يې حلال کړل شراب يې وڅښل او ډمې يې گډې کړې شاعرانو او ډمو به داسې شعرونه او سندرې وويلې چې هغه کې به د مسلمانانو بدئ بيان شوې وي ،

دغسې دوى د هغه ځای خلکو ته وښودله چې مونږ ډارېږو نه او مونږ يو قوت يو ، بل خوا رسول الله ﷺ هم له دوى نه خبر شو.



### د علي رضي الله عنه د سيرت (۶) برخه ،

#### او د بدر غزاته تيارې نيول.

کله چې رسول الله ﷺ خبر شو چې قافله زمونږ له لاسه ووتله او هغه د سمندر په لار جحفي ته ورسيدله او د قريشو سرکښه مشران را روان دي او غواړي جنگ وکړي او په لاره کې ډمې گډوي او زمونږ په ضد پاروونکي سندرې او اشعار وايي او ښه ډير خلک ور سره دي (200) آسونه ، فولادې زغري ، ښه ډير او بنان او تکړه پهلوانان ور سره دي نو صحابه کرامو رضي الله عنهم سره يې مشوره شروع کړه چې څه کول پکار دي ؟ نو مسلمانان چې د جنگ له پاره نه و راوتلي د جنگ اسباب ور سره لږ و نو بعضي پکې زړه ناز په شول ، الله ﷻ د سورت الانفال (4) نه تر (8) آياتونه نازل کړل نو الله ﷻ د دوى د زړونو کمزورتيا پکې بيان کړې وه بعضي داسې خپه دي لکه چې په زبردستۍ يې مرگ ته را کښوي او الله ﷻ د مرستې وعده ور سره کړې وه .

نو مهاجرينو مشرانو لکه [ابو بکر رضي الله عنه] ، [عمر رضي الله عنه] او [مقداد بن الاسود يا مقداد بن عمرو رضي الله عنه] رسول الله ﷺ ته وويل: يا رسول الله ﷺ مونږ لکه د بني اسرائيلو نه يو چې تاته ووايو ته ولاړ شه جنگ وکړه او مونږ به دلته ناست يو بلکې مونږ په هر حالت کې تر مرگه در سره يو .

د عبد الله ابن مسعود رضي الله عنه نه روايت دى: چې زما ښه په ياد دي چې [مقداد بن الاسود رضي الله عنه يا مقداد بن عمرو] داسې حال کې [رسول الله ﷺ] ته راغى چې رسول الله ﷺ کافرانو ته بده دعاء کوله نوله دعاء بعد يې ورته وويل: يا رسول الله ﷺ مونږ لکه بني اسرائيل نه يو چې ته ولاړ شه جهاد ته او مونږ به ناست يو .

مونږ درته وايو چې په الله ﷻ توکل کړه دښمن سره وجنگيږه .

مونږ به دې شاته او وړاندې ښي طرف ته او چپ طرف ته داسې وجنگيږو چې ته به فخر را باندې وکړي .

د مقداد بن عمرو رضي الله عنه د غيرت نه ډکو خبرو رسول الله ﷻ خوشحاله کړ او مخ مبارک يې له خوشحالي وځليدى خود مهاجرينو ټولئ لږ وه نو ځکه رسول الله ﷻ بيان وکړ: چې ملگرو رايه

\* کتاب المغازي جلد اول غزوة بدر ، البدايه والنهائيه باب فضائل على رضي الله عنه

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

راکړې چې څه وکړو؟ او د رسول الله ﷺ مطلب انصارو ته نو د انصارو مشر [سعد ابن معاذ رضي الله عنه] پوه شو چې رسول الله ﷺ زمونږ پايه غواړي نو ويې فرمايل: يا رسول الله ﷺ لکه چې د انصارو اراده معلومول غواړي؟

نو رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: هونو سعد بن معاذ رضي الله عنهما ورته وويل: يا رسول الله ﷺ مونږ په تا ايمان راوړی دی ستا تصديق مو کړی دی تا سره مو وعدي او بيعت کړی دی نو مشورې ته ضرورت نشته نو پخیر مونږ در سره يو، په هغه الله ﷺ قسم چې ته يې په حقه را ليرلی يې چې ته په سمندر و داخل شي مونږ به يو هم در څخه شاته نه شو زمونږ ژوند او مرگ به د الله ﷺ د دين له پاره وي.

بيا سعد ابن معاذ رضي الله عنه وفرمايل: دغه اوس چې آياتونه نازل شول او الله ﷺ د مرستي وعده هم کړې ده نو مونږ په دې غزا باندي فخر کوو او ډير په بې صبري سره د دښمن د مقابلې انتظار کوو نو د انصارو او مهاجرينو غيرتي موقف (رسول الله ﷺ) بيخي زيات خوشحاله کړ او له هغه ځايه (ذفران) ته ولاړل بيا هلته يې تسلي وکړه چې د مکې مشرکين دلته نشته نو (الذبة) مقام ته ولاړل هلته هم د مشرکينو درک نه و نو له هغه ځايه (حنان) ته ولاړل دغه ځای کې د شگولور لور غرونه او غونډۍ وې دا ځای لږ د بدر بن قريش کوهي ته نژدې و هلته يې مجاهدين ځای په ځای کړل او رسول الله ﷺ او ابو بکر رضي الله عنه يواځې د هغه ځای نه روان شول چې د دښمن معلومات حاصل کړي نو هلته يې د قبایلو يو مشر شيخ چې سفیان الضمري الکناني نومیده پیدا کړ، نو رسول الله ﷺ له هغه څخه پوښتنه وکړه چې ايا د مکې د قريشو يا د محمد ﷺ د کسانو په باره کې کوم معلومات لري؟

نو هغه ورته وويل: اول تاسو ځان راته وښايست؟ بيا به معلومات در کړم خو رسول الله ﷺ ورته وويل: زما وعده ده چې خپل تعارف به درته کوم خو صحيح معلومات راکړه: نو سفیان الضمري ورته وويل: چې د مکې قريش په دغه ورځ له مکې راوتلي او دغه ځای کې يې شپې کړي او اوس د بدر بن قريش کوهي ته لږ مسافه کې پراته دي.

او د محمد ﷺ ملگري په دغه تاريخ را روان شوي او دغه دغه ځای باندي را تير شوي دي او اوس د بدر بن قريش کوهي ته لږ مسافه کې ډيره (راټول) دي، دغه عربي شيخ سره علم غيب نه و خو هغوی هونښيار، ځيرک او باخبره خلک وه. هغوی گرځنده ټيمونه لرل چې له هرې پيښې به يې ځان خبرول، نو رسول الله ﷺ د هغه په خبره يقيني شوي بيا يې ورته وويل: ايا تاته معلومه ده چې دوئ هره ورځ څومره څومره اوښان حلالوي؟

نو عربي شيخ ورته وويل: هو کله (9) او کله (10) اوښان حلالوي، نو رسول الله ﷺ پوه شو چې د هغوی تعداد (900) څخه تر (1000) پورې دی او فقط دومره يې ورته وويل: مونږ د ابو خلک يو، او نور ترې را ون شو هغه ورته وويل: د کومو او بود عراق که بل ځای؟ نو رسول الله ﷺ ورته جواب

\* کتاب المغازي مسند امام احمد، باب غزوة بدر، الطبقات الكبرى لأبن سعد جلد 1 صفحه 10

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

ورنه کړ ځکه چې د رسول الله ﷺ جواب صحيح ؤ چې هر ژوندی ذیروح له اوبو راغلی يعنې پيدا شوی دی او رسول الله ﷺ ډير په بیره له هغه ځایه خپلو مجاهدو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته راغی او د بدر بن قريش د کوهي غاړې ته يې د تللو حکم وکړ ځکه چې په دغه دښت بيا بان کې نورې اوبه نه وې که قريشو په دغه کوهي قبضه کړي وای نو بيا به رسول الله ﷺ او صحابه کرامو رضي الله عنهم ته د تندي زيات تکليف وای، دوی ډير په سرعت هلته ولاړل او کوهي ته نژدې يو ميدان کې ډيره شول، يو څو صحابه کرام رضي الله عنهم د کوهي ليدلو ته ولاړل گوري چې هلته دوه تنه اوبه را باسي هغوی هغه دوه تنه ونيول او رسول الله ﷺ ته يې راوستل.

دې وخت کې رسول الله ﷺ په لمونځ ولاړ ؤ صحابه کرامو رضي الله عنهم له هغه دوه تنو پوښتنه وکړه چې تاسو دا اوبه چاته وړې؟ هغوی ورته وويل: چې د مکې مکرمې قريشو ته! نو د صحابه کرامو رضي الله عنهم يقين ونه شو چې رښتيا به هغوی دلته راغلي وي نو هغه دواړه يې ووهل چې صحيح خبره وکړي نو هغوی وويل: چې مونږ د ابو سفیان کسان يو نو صحابه کرامو يې له وهلو لاس ونيو، نو رسول الله ﷺ ژر ژر لمونځ خلاص کړ او ورغی ورتته وکړي چې د الله ﷻ بندگانو: کله چې هغوی رښتيا درته وويل: نو ومو وهل او چې درواغ يې درته وويل نو پرې مو ښودل دوی رښتيا د قريشو ملگري دي، ابي سفیان دلته نشته هغه مکې ته رسيدلی دی نو د صحابه کرامو رضي الله عنهم له پاره د اوبو په غاړه ډيره کيدل ډير گټور تمام شول، کله چې دغه دوه تنه بېرته ولاړل نو د مشرکينو مشران ډير خفه شول چې ولې يې د اوبو په غاړه نه دي آړولي.

نو دواړه ډلو صبا ته د بدر بن قريش د کوهي سره نژدې د مقابلې له پاره ځانونه تيارول، يو خوا رسول الله ﷺ او صحابه کرامو رضي الله عنهم رضي الله عنهم چې هيڅ جنگي سامان، اسلحه، زغري او اوفولادي ډالونه ورسره نه وه شپه په عبادت او دعا تيره کړه، بل خوا مغروره مشرکينو چې په خپلو وسلو، آسونو او جنگي تجربو فولادي زغرو او تعداد غاوره وه شپه يې په شرابو، کبابو او ډمو گډولو تيره کړه.



### د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۷) برخه

#### د بدر غزا شروع کيدل.

هغه کسان چې صحابه کرامو رضي الله عنهم د بدر د کوهي اوبو سره نيولي وو، نور رسول الله ﷺ ور څخه پوښتنه وکړه چې تاسو سره مشران څوک راغلي دي؟

نو هغوی ورته دا کسان وښودل:

- (1) عتبه بن ربيعه
- (2) ابا جهل عمرو بن هشام
- (3) اميه بن خلف
- (4) ابا بختري ابن الهشام
- (5) حکيم ابن حزام

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

- (6) نوفل ابن خويلد
- (7) حارث بن عامر بن نوفل
- (8) طعيمه بن عدی بن نوفل
- (9) نضر بن الحارث بن کله
- (10) نبيه ابن الحجاج
- (11) سهيل ابن عمر
- (12) عمر بن عبدود
- (13) شيبه بن ربيعه

نورسول الله ﷺ صحابه کرامو رضي الله ته وفرمايل: په الله ﷻ قسم چې داسې کسان راغلي لکه بدن کې چې زړه وي نو چې انسان بې له زړه نه شي ژوند کولای دوی هم د مکې زړونه دي که الله ﷻ دوی ته شکست ورکړي نو دا به د اسلام د خپریدلو له پاره خوشخبري وي.

بیا رسول الله ﷺ مجاهدین صحابه کرام رضي الله عنهم د کوهي نه لږه فاصلې ته بوتلل او غوښتل یې هلته معسکر جوړ کړي خو [خباب ابن المنذر رضي الله عنه] ورته راغی ورته یې وویل: چې یارسول الله ﷻ دغه ځای تا څرنگه غوره کړ؟ که دا د الله ﷻ له خوا نه امر وي نو مونږ یې په سترگو منو او که جنگي تاکتیک وي نوزه وایم چې بلکل د بدر کوهي په غاړه واړوو او هلته یو لوی ډنډ جوړ کړو بیا هغه ډک کړو نو مونږ ته به د جنگ حالت کې د اوبورا ویستلو ضرورت نه وي او زمونږ اوبان او مونږ به په اسانه اوبه څښو.

نورسول الله ﷺ ورته وفرمايل: دغه وحې یاد الله ﷻ امر نه دی بلکې جنگي تاکتیک دی! نورسول الله ﷻ د [خباب ابن المنذر رضي الله عنه] مشوره خوښه کړه او د بدر کوهي ته یې معسکر نقل کړه هلته یې د اوبو ډنډ جوړ کړ او ډک یې کړ بیا [سعد ابن معاذ رضي الله عنه] رسول الله ﷻ ته وویل: چې یارسول الله ﷻ که ستا خوښه وي نو د بدر د میدان له پاسه غونډۍ باندي به څپرگی جوړ کړو ته به هلته یې او ته به د دښمن د خطر نه لیرې وي او بعضي د جنگ قوماندانان به له تاسو ساتنه کوي او که څوک زخمي شي نو همدلته به یې تداوي کیري، نورسول الله ﷻ دا مشوره هم خوښه کړه او صحابه کرامو هلته د قجورو د بناخونو نه څپرگی جوړه کړه،

• د علي بن ابی طالب رضي الله عنه نه روایت دی: چې دغه شپه باندي چې صبا ته معرکه شروع کیري ما د شپې اخيري برخه کې وکتل چې نور صحابه کرام رضي الله عنه ټول ویده شوي دي فقط [مقداد بن عمرو رضي الله عنه] په سپین آس سپور څو کیداري کوي او رسول الله ﷻ د یوې ونې لاندې لمونځ کوي او الله ﷻ ته ژاړي او د کامیابی سوالونه کوي او وایي: چې یا الله ﷻ کافرانو سره فولادي زغري، آسونه فولادي ډالونه او ډیر کسان دي او مونږ سره فقط ستا مینه ده یا الله ﷻ مونږ ته بری را کړي.

• البدايه والنهايه جلد 4 ص 28، مسند امام احمد ج 1 ص 61

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

بيا چې صبا په را ختلو شو، نور رسول الله ﷺ صفونه برابرول شروع کړل هغه يې داسې تاکتيک وکړ چې لمر خاته خواته يې د صحابه کرامو رضي الله عنهم شا کړه چې د لمر وړانگې يې سترگو ته نه راځي ځکه چې لمر هر کله را خيژي نو سترگې بريښوي نو چې د کافرانو لښکر راشي هغوی به مجبوراً خپل صفونه مسلمانانو ته مخامخ جوړوي نو د جگړې وخت کې به يې لمر سترگو ته ورځي او په تکليف به وي.

د رسول الله ﷺ لاس کې غشي وه خو سري يې تيره نه و په هغې به يې صفونه برابرول چې يو تن [سواد بن غزيه رضي الله عنه] په نوم صحابي رضي الله عنه لږ د صف نه بهر شو نور رسول الله ﷺ غشي خيټې ته وروړ نو هغه چغه کړه يار رسول الله ﷺ زه دې په تکليف کړم: نور رسول الله ﷺ ورته وويل: زه الله په حقه را ليرلي يم او عدل له پاره يې را ليرلي يم او خيټه مبارکه يې ورته ښکاره کړه چې راشه انتقام واخله نو [سواد بن غزيه رضي الله عنه] غير ترينه چاپيره کړه خپله خيټه يې د رسول الله ﷺ خيټه مبارکه پورې وموښلوله او بيا يې ښکل کړه، نور رسول الله ﷺ ورته وويل: يا (سواد رضي الله عنه) دا دې ولي وکړل څه مطلب دی و؟

نو هغه ورته وويل: يار رسول الله ﷺ ومې غوښتل د عمر دغه اخيري برخه کې ستا بدن زما بدن سره ولگيږي او زه له جهنم بچ شم او جنت ته ولاړ شم نور رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ته د جنتيانو څخه يې او دعا يې ورته وکړه.

بيا رسول الله ﷺ صحابه کرامو رضي الله عنهم ته وفرمايل: که تاسو باندي د ښمن حمله وکړي نو اول صف والا چې توري ورسره دي هغه به يې دفاع کوي ځکه چې هغوی کې به هغه څوک وي چې په آسونو سپاره وي بيا به دوهم صف والا چې ليندې ورسره دي په غشي ولي، خو پام کوئ چې د ښمن نژدې نه وي راغلی نو په غشي به يې نه ولي ځکه چې مونږ سره د غشو کموالی دی او نه به بيا يه غشي خرابوئ هدف به ښه صحيح کوئ بيا به يې ولي،

بيا رسول الله ﷺ وفرمايل: چې يا [ابوبکر رضي الله عنه] زه تاسو ته زيری در کوم چې الله ﷻ به مونږ ته بری را کوي او که څوک شهيد شو نو هغه به جنت ته ځي چې پلنوالی يې د مخکې او اسمان برابر دی نو [عمير بن حمار الانصاري رضي الله عنه] رسول الله ﷺ ته وويل: يار رسول الله ﷺ د مخکې او اسمان تر منځ برابر يې سوړ دی؟

نور رسول الله ﷺ ورته وويل: چې هو: نو هغه وويل: چې بخ بخ، نور رسول الله ﷺ ورته وويل: چې بخ بخ يعنې څه؟

نو [عمير بن حمار الانصاري رضي الله عنه] ورته وويل: نه نه يار رسول الله ﷺ په الله ﷻ قسم چې ډير ورته ليواله يم نور رسول الله ﷺ ورته وويل: ته به جنت ته ولاړ شي بيا يې د خورجينې څخه قجورې را ويستلي او د قجورو خوراک يې شروع کړ بيا يې وويل: ايا زه به دومره ژوندې وم؟ او قجورې يا خرما يې وغورځولي بيا په همدې ورځ شهيد شو.

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

بل طرف ته د قريشو لښکريو تن چې (عمير) نومیده راو ليرېه چې د مسلمانو احوال معلوم کړي هغه راغی د مسلمانانو د لښکر شا او خوا يې چکرو وواهه او بيرته ولاړی هلته يې د قريشو مشرانو ته يې وويل: هغوی لږ دي خو ماته لږ وخت را کړی چې زه وگورم چې نورو ځايونو کې يې کښينولي نه وي؟ اوله شاله ځوانه حمله ونه کړي هغه خپل آس وځغولو او ټولې لوړې او ژورې يې وکتلې او بيرته راغی نو ابو جهل ته يې وويل: که زما منی بيرته ولاړ شی له دی خلکو سره جنگيدل سخت دي دوی دومره منظم ناست دي ته به وايي چې په لمانځه دي هيڅ د خپگان اثرات پکې نشته او زمونږ لښکريانو سره نه له خپگانه ټيټ نيولي دي، نو (ابو جهل) ورته په غوصه شو چې چوپ شه ډار نه (ويږيدونکيه) د خلکو زړونه مه غورځوه.

بيا (ابو جهل) خپل لښکر ته امر وکړ، چې ولاړ شی او مسلمانانو ته مخامخ صفونه جوړ کړي. د شيطان لښکر چې (1000) کسان تکړه ځوانان (20) تنه په آسونو سپاره وه چې راغلل او لکه بې شپونه ميريې گډوډ د مسلمانانو د صفونو مخامخ کښينا ستل دا او داسې نور.



### د علي رضي الله عنه د سيرت (۸) برخه.

#### د بدر غزا.

مخکې له دې چې د بدر معرکه شروع کړو د بدر غزا او اوسني حالت باندې رڼا اچوو. د بدر غزا کې مشرکين د مدينې حدودو ته نه وه راغلي بلکې 250 کيلومتره ليري وو. او مسلمانان يې مخې ته تر بدر کوهي ورغلي وو،

د بدر غزا کې د کافرانو صف کې هغه مسلمانان هم راغلي وو چې بيا يې له ويرې اظهار نه شو کولای يا د قوميت په لحاظ راغلي وو.

لکه حکيم بن حزام رضي الله عنه چې د (بي بي خديجې رضي الله عنها) د ترور زوی ؤ او د (رسول الله ﷺ) د ماشوموالي ملگری ؤ،

بل (عباس رضي الله عنه) چې د (رسول الله ﷺ) تره ؤ، کله چې (رسول الله ﷺ) خپلو ملگرو ته هدايات کوي نو د مشرکينو صفونه ورته مخامخ ناست وو، خو رسول الله ﷺ هيچاته ونه ويل چې دغه مسلمانانو ته څه مه وياست يعنې معلومه شوه چې د کافر صف کې د مسلمان وژل هم روا دي.

اوسنيو کفارو سره هم ډير مسلمانان يا له نيستی يا له مجبوري يا د دنيايي محبت يا غلطې عقيدې له وجې ملگري دي نو د وژلو حکم يې هم هغه دی ترڅو چې د هغوی صف کې وي بايد ووژل شي خو که ترې را جدا شول نو بيا يې وژل روا نه دي.

لکه! عمير! چې کافرانو او دښمن د صف نه د مسلمانانو احوال اخستو ته راغی او گير چاپير د مسلمانانو له صفونو وگرځيدو خو چا ورته څه ونه ويل.

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

د بدر غزاد يو قوي نه ماتيدونكي قوت په مقابل كې وه چې فولادي زغري، فولادي توري، فولادي ډالونه او ښه پريمانه مال، دولت، عيش او عشرت سره راغلي وو.

او مقابلي ته يې رسول الله ﷺ د صحابه كرامو رضي الله عنه سره د خرمني ډالونو يو اندازه غشو لورې تندي واهلي را وتلي وو،

اوس هم د هم هغسي مغرورو نه ماتيدونكو شعارونو والا قوت په مقابل كې غريب، مسكين، تش لاس، زړو جامو او چيلو لرونكي اولس را وتلي دي.

اوسني كفار هم ماډرنو وسلو، تيارو، هليكوپترو او زياتي شتمني سره راغلي او ماته يې خورلي غرور يې خاورې شوي او عام اولس وړ باندې برلاسي دي.

او د مكې مشر كينو هم ماته خورلي وه سر كرده مشران مردار شوي وو.

د مكې مشر كينو هم د رسول الله ﷺ توهين كولو ساحر، كاذب او جادوگر به يې ورته ويل اوس هم همدا رابلل شوي يا په زور راغلي كافران د رسول الله ﷺ د توهين كار تونونه او فلمونه جوړوي په پندو سكو كلیمه ليكي بيا يې له جهازونو غورځوي چې د مسلمانانو ايمان وننگوي.

خو اوسني كافران خو كارونو كې له هغه مشر كينو زيات وړاندې ولاړ دي، هغوي به چې كوم تړون يا معاهده وكړه مخالفت يې نه كاوه، او اوسني هېڅ وعدي ته ژمن نه دي، هغوي به د جنگ په وخت كې يا بغير له جنگه زنانه، ماشومان، سپين ږيري او مالونه نه وژل، خو دوي هر مسلمان نر او ښځه غټ او وړوكي وژني.

د مكې مشر كينو د الله ﷻ او قرآن كريم توهين نه دی كړي نه يې بيرغ ته سپك كتلي دي، خو اوسنيو كافرانو قرآن كريم په ډزو ويشتي، گندگي كې يې غورځولي، اور يې وړاچولي.

نو مخكې له دې چې د بدر غزا ولولو خپل ايمانونه هم تازه كړو چې هم هغه ثوابونه زمونږ كور ته راغلي هم هغه شهادت او جنت گټل مو كور ته راغلي، بايد د هر هغه چا ملاتړ وكړو چې مقابلي ته يې په حقه راوتلي دي.

### د بدر د غزا پيل:

كله چې ابا جهل د كافرانو صفونه برابر كړل نو عتبه پوه شو او ويې ويل: كه زما مشوره مني بيرته ولاړ شي تاسو په دې خوارو او كمزورو خلكو بړي نه شي موندلای تاسو وگورئ چې سرونه يې داسې نيغ نيولي دي لكه كپچه ماران او تاسو خپلو كسانو ته وگورئ چې له خپلگانه سرونه نه شي پورته كولاى.

نو رسول الله ﷺ د هغه خبرې واوريدلې او ويې فرمايل: كه دغه كافرانو كې عقلمند وي نو هغه به عتبه وي چې خپلو خلكو ته د بيرته تللو خبره كوي كله چې (عتبه) خبرې خلاصې كړي نو عمرو بن هشام يعني ابا جهل ورته وويل: كښينه غټ خيټه، ډارنه.

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

بيا ابا جهل دعا وکړه لکه ځان ته چې بنسيرا کوي ويې ويل: يا ربه مونږ خو خپلو اقرباؤ پسې را وتلي يو او صلہ رحمي مو ختمه کړې ده ته هغه چاته بری ور کړې چې په حقه وي.

بيا اسود ابن عبدالاسود په نوم يو ځوان د کافرانو لښکر نه په آس سپور راووت او قسم يې وکړ، چې زه به دغه د بدر کوهي په غاړه د اوبو ډنډ يا قبضه کوم، يا به يې وړانوم نو آس يې را وځغلو چې د ډنډ غاړې ته ځان ورسوي خو حمزه لکه شاهين د صحابؤ له صفه پياده وړ منډه کړه تر څو چې (اسود بن عبدالاسود) هلته رسیده، نو حمزه رضي الله عنه ور باندي د توري وار وکړ، چې شنه تخته لکه د قجوري تنه له آسه وغورځيده پښې يې د خپل لښکر طرف ته شوې او سريې ډنډ طرف ته، نو په خپور و په کشيدلو ډنډ ته وروان شو چې خپل قسم په ځای کړي او ډنډ غاړې ته ورسيد، خود الله ﷻ زمري دوهم وار ور باندي وکړ او جهنم ته يې هم هغه ډنډ کې وصل کړ.

کافرانو چې اسود بن عبدالاسود وليد زيات وار خطا شول او درې تنه تکړه پهلوانان يې ميدان ته را ووتل دوه وروڼه (عتبه بن ربيعه) او (شيبه بن ربيعه) او (د عتبه زوی وليد بن عتبه)، هغوی د ميدان منځ ته راغلل خپل آسونه يې تاؤ را تاؤ کړل او رغ يې وکړ، چې شته څوک مقابلې والا چې وغواړي مور يې بوره شي بنځه يې کونډه شي؟

نور رسول الله ﷺ د دوی غرور ته ونه کتل او عوف رضي الله عنه او معوذ رضي الله عنه چې د مور نوم غفراء ؤ او عبد الله بن رواحه رضي الله عنه ور وليدل خو هغوی چې لزيات مغروره وو، دوی سره يې د مقابلې نه انکار وکړ او بيا يې رغ وکړ يا محمد ﷺ خپل تربوران را وليږه چې ور معلومه شي چې بيا زمونږ مقابلې ته څوک زړه ښه نه کړي.

نور رسول الله ﷺ رغ وکړ: پورته شه يا حمزه ابن المطلب رضي الله عنه پورته شه يا علي ابن ابي طالب رضي الله عنه پورته شه يا عبیده ابن الحارث رضي الله عنه\*  
درې واړه لکه شاهينان له صفونو را ووتل خپلې توري يې وځلولې او ميدان ته پياده ور داخل شول.

- ◆ حمزه ابن المطلب رضي الله عنه د شيبه ابن ربيعه مخ ته ودریده.
- ◆ علي بن ابي طالب رضي الله عنه د (عتبه بن ربيعه) مخې ته ودریده.
- ◆ عبیده ابن الحارث رضي الله عنه د (وليد بن عتبه) مخې ته ودریده.

هغوی درې واړو، چې په آسونو سپاره وو، ورته وويل: څرنگه مقابلې کول غواړئ؟ ايا چې مونږ په آسونو او تاسو پياده که در کښته شو؟ دوی ورته وويل: مونږ ته فرق نشته چې څنگه تاسو غواړئ مونږ تيار يو، نو هغوی درې واړه له آسونو را کښته شول.

(شيبه) او (حمزه رضي الله عنه) ته (عتبه) او (علي رضي الله عنه) ته او (وليد) او (عبیده رضي الله عنه) ته وويل: چې اول وار تاسو وکړئ چې بيا مو په زړه کې ارمان پاتې نه شي.  
دوی درې واړو ورته وويل: زمونږ د شهادت څخه او چت بل ارمان نشته تاسو خپل وار کوئ،

\* کتاب المغازي باب غزوة غزوة البدر

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

هغوی درې واپو په یو وار حمله وکړه او دوی ورتنه خپل د څرمنې ډالونه مخې ته کړل او حمزه رضي الله عنه په یو شړکې (د شیبه بن ربیع) څخه سر غوڅ کړ بل طرف ته نوی ځوان علي رضي الله عنه هم (د عتبه بن ربیع) نه په اول وار سر غورځولی و.

رسول الله ﷺ او صحابه کرامو رضي الله عنهم به همدا شعار بدرگه کول چې:  
(أَحَدٌ أَحَدٌ أَحَدٌ أَحَدٌ) کله چې رسول الله ﷺ ولیدل چې دواړو د مغروره پهلوانانو سر و نه غوڅ کړل نورغ یې وکړ: ووهی د الله ﷻ او رسول الله ﷺ زمريانو، ووهی د الله ﷻ او رسول الله ﷺ زمريانو.

خو بل خوا (ولید بن عتبه) او عبیده رضي الله عنه دواړه داسې یو بل سر ښخ وو، چې دواړه ښه کارې زخمیان وه نو حمزه رضي الله عنه او علي رضي الله عنه دواړه لکه بازان هغوی ته ور ورسیدل او دواړو په یو خړپد (ولید) کار و ختم کړ او عبیده رضي الله عنه یې په اوږو پورته کړ او مسلمانانو ته یې را ورسولو.

دې وخت کې ابا جهل د نورې مقابلې له پاره کسان لټول چې څوک زړه ښه کړي او میدان ته ووځي.

بل خوا د عبدالرحمن ابن عوف رضي الله عنه نه روایت دی: چې دوه هلکان چې یو یې زما ښي طرف ته ودرید، زه یې وټومبلم چې کاکا دغه اوجهل کوم یو دی؟ نو ما ورتنه وویل: وراره ولې څه یې کوي؟ هغه راته وویل: هغه زموږ رسول الله ﷺ ته ښکندل کړي که ومې لید نو یا یې وژنم یا به ما ووژني. بیا عبدالرحمن ابن عوف رضي الله عنه فرمایي: بیا چې طرف ته بل هلک همدا سې وټومبلم او همدا خبره یې وکړه نو دې وخت کې ابا جهل د صفونو نه لږ راوتی وو، نو ما دوی دواړو ته وویل: چې هغه غټ مضبوط سپری چې ښکاري دا اوجهل دی! نو دواړو لکه بازان ور منډه کړه کله چې ور ورسیدل او مخامخ ورتنه ودریدل اوجهل ترې وپوښتل: چې ماشومانو څنگه راغلاست؟ دوی ورتنه وویل: تا زموږ پیغمبر ﷺ ته ښکندل کړي دي ستا وژلو ته راغلي یو، نو اوجهل له غروره او کبر نه په خدا شو چې ښه تاسو ما وژنی؟ هغوی چې د یو نوم عوف رضي الله عنه بل معوذ رضي الله عنه، او بل روایت کې معاذ رضي الله عنه او معوذ رضي الله عنه د غفر رضي الله عنها زامن وو دا یې د مور نوم دی ورتنه وویل: هو او سمدستي یې حمله وړ باندي وکړه او په یو وار یې له آس نه را غورځولو او سړي ترې غوڅ کړ، دې وخت کې کافرانو یو ځل په شریکه په مسلمانانو یرغل وکړ چې (علي رضي الله عنه)، (حمزه رضي الله عنه)، (ابوبکر رضي الله عنه) او (عمر رضي الله عنه) او نور صحابه کرام رضي الله عنهم د کافرانو لښکر کې دننه شول او تورې به یې داسې پر قیدلې لکه د اسمان برقونه.

علي رضي الله عنه او حمزه رضي الله عنه ته رسول الله ﷺ همدا اوازونه کول ووهی زمريانو او همدا خبره به یې کوله  
[سَيَهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ]

ژر دی چې د دوی لښکر به ماتې خوري او جنگ ته به شا راوړي.

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

ټول يو بل سره لاس په لاس وه چې الله ﷺ د کافرانو سترگو کې مسلمانان زيات او د مسلمانانو سترگو کې کافران لږ ښکاره کړل او الله ﷺ يې کومک له پاره (3000) ملايکې را وليږلې چې بيا (5000) شوي.

مسلمانانو ته الله ﷺ فتح نصيب کړه او کافرانو خځه (70) مړه او (70) اسيران شول. او د مسلمانانو له خوا نه (14) تنه شهيدان شول.



### د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۹) برخه

د بدر د غزا شهيدان څوک وو؟  
د بدر غزا اثرات په مسلمانانو.  
د بدر غزا کې ملائکې له کومه راغلې وې؟  
د بدر غزا کې د اسيرانو سره سلوک.  
ايا اوسني مسلمانان چې جنگي اسيرانو سره کوم سلوک کوي دا د يو مسلمان په شان دي؟  
د بدر غزا کې دا صحابه شهيدان شوي وو؟

- (1) عبيده بن الحارث رضي الله عنه
- (2) عمير بن ابي وقاص رضي الله عنه
- (3) صفوان بن وهب رضي الله عنه
- (4) عاقل بن بکيري رضي الله عنه
- (5) ذو الشمالين بن عبدو عمر رضي الله عنه
- (6) مهجع بن صالح رضي الله عنه

دا ټول مهاجرين وو.

- (7) سعد بن خيشمه رضي الله عنه
- (8) مبشر بن عبد المنذر رضي الله عنه
- (9) يزيد بن الحارث رضي الله عنه
- (10) عمير بن الحمام رضي الله عنه
- (11) رافع بن المعلي رضي الله عنه
- (12) مسعود بن الحارث رضي الله عنه
- (13) عوف رضي الله عنه
- (14) الحارث رضي الله عنه

دا ټول انصار وو.

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

د بدر د غزا اثرات په مسلمانانو دا وو، چې مورال يې اوچت شو بې حساب غنايم په لاس ورغلل او د ډير غربت نه خلاص شول.

راتلونکو نورو غزاگانو له پاره تربيه او ذهني طور تيار شول.

په کافرانو يې اثر دا ؤ، چې ټول هغه شکست نه منونکي پهلوانان او مشران يې له لاسه ورکړل او د ميدان نه د تينبتي شرم ور په غاړه شو چې بيا به مکه مکرمه کې ټيټې سترگې گرځيدل مورال يې بيخي له لاسه ورکړی وو، چې راتلونکو معرکو ته نه تياريدل،

د بدر غزا کې ملائکې له اسمان څخه را کښته شوی وې چې د سورت ال عمران (123) او (125) آياتونو کې ذکر شوی دی اگر چې ملائکې محکه کې هم ډيرې وې، خود بدر د غزا د اهميت زياتوالي له وجې [الله ﷻ] له اسمانه نازلې کړلې چې ډيرو صحابه کرامو رضي الله عنهم او مشرکينو ليدلې وې چې سپين لباس يې اغوستی وو، په سپينو آسونو سپرې وې.

د بدر غزا کې چې کوم ځای کې مجاهدينو صفونه جوړ کړي وو هغه ځای پورته ؤ او مقابل طرف يې ټيټه ؤ نو الله ﷻ باران وکړ، دغه محکه باندې چې مسلمانان وو، کلکه شوه چې پښې ورباندې ټينگې کيدای شوې او مقابل طرف ته اوبه جمع شوې او خټې يا کيچرې جوړې شوې وې، چې کافران به پکې بنويدل.

بله معجزه دا وه چې رسول الله ﷺ لاسو مبارکو کې شگې را واخستې او د کافرانو طرف ته يې وشدلې چې د ټولو کافرانو سترگو ته الله ﷻ ورسولې او د هغوئ سترگې له شگو ډکې شوې.

(نوټ)

رسول الله ﷺ (3) واري د بنمن طرف ته شگې اچولي دي، چې عبارت دي له (بدر) (حنين) او (احد) کې، بله معجزه دا وه چې الله ﷻ د مسلمانانو په سترگو کې کافران لږ بښکاره کړل او همتونه او مورال يې اوچت شو.

او د کافرانو په سترگو کې يې مسلمانان زيات راتلل او هغوئ له ويرې يا بنديان شول او يا وتښتيدل.

د بدر غزا کې (70) تنه اسيران شوي وو، چې په هغې کې د رسول الله ﷻ تره (عباس رضي الله عنه) هم پکې وو، رسول الله ﷻ د اسيرانو په باره کې صحابه کرامو رضي الله عنهم ته وويل: چې علاج يې وکړئ، بڼه رويه ورسره وکړئ، وهل به نه ورکوي، په هغه رسيو چې بنديان ترې سخت يې مه ترې، چې پښو او لاسونو ته يې تکليف ونه رسيري، د خوراک څښاک او دوا انتظام يې وکړئ، بښکنځل او پيغورونه ورته مه ورکوي.

رسول الله ﷻ ته عبدالله ابن مسعود رضي الله عنه د رسول الله ﷻ تره لاس تر لاسي را وست او ورته يې وويل:

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

يارسول الله ﷺ دا ما اسير کړې دی رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: چې شه ستا سره ملائکو مرسته کړې ده نو عباس ورته وويل: رښتيا خبره ده مونږ په سپينو آسونو خلک وليدل چې مخونه يې پټ وو او جنگ يې کولو او ماته هم يو نفر راغی او راکش يې کړم او [عبدالله بن مسعود رضي الله عنه] ته يې په لاس ورکړم ،

په جنگ کې نيول شوو اسيرانو او د شک په بنياد نيول شوو سره چې دا اوسني مسلمانان کوم سلوک کوي دا نه اسلامي دی، نه انساني دی او نه دوی ته مسلمان ويلای شو، د بنديانو سره ښه سلوک نه کول يو غير اسلامي او غير انساني کار دی چې د دنيا هيڅ مذهب کې نشته.

رسول الله ﷺ د بدر ميدان کې د کافرانو د تېښتې نه بعد درې شپې وکړې او د فتحي اوله ورځ باندې يې (زيد بن حارثه رضي الله عنه) او (عبدالله بن رواحه رضي الله عنه) دواړه مدينې منورې ته د فتحي د زيري ورکولو له پاره وليږل.

بيا رسول الله ﷺ امر وکړ: چې د قريشو وژل شوي کسان ټول يو ځای ته راټول کړئ او هلته يو کوهي و چې اوبه پکې نه وي هغوی ټول وژل شوي کسان يې راږول او هغه کوهي کې يې واچول بيا رسول الله ﷺ ورغی او د کوهي په غاړه ودرید او د هريو نوم به يې اخست چې ای عمرو بن هشام يعنې ابا جهل يا عتبه يا شيبه يا وليد: ايا تاسو سره الله جل جلاله هغه معامله ونه کړه چې تاسو ته درواغ ښکاره کيدله؟

بيا يې وفرمايل:

ما سره خو الله جل جلاله خپله وعده پوره کړه.

◀ اي زما قومه زه تاسو درواغجن کړم

◀ پرديو رښتونې کړم:

◀ تاسو له کوره وشړلم:

◀ پرديو ځای را کړ:

◀ تاسو وترېلم:

◀ پرديو مينه راسره وکړه:

◀ دغه وخت کې [عمر رضي الله عنه] حيران حيران ورته کتل بيا يې ورته وويل: يارسول الله ﷺ ته خو داسې چاته لگيا يې چې هيڅ نه اوري، نو رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: قسم په هغه الله ﷻ چې زه يې را ليرلی يم الله ﷻ يې دوی ته داسې وراوړي چې ته يې هم دومره نه اوري.

بيا رسول الله ﷺ مدينې منورې ته راغې او صحابه کرامو رضي الله عنهم سره يې مشوره وکړه چې بنديانو سره څه وکړو؟

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

نو ابو بکر رضي الله عنه ورته وويل:

چې يارسول الله ﷺ دا ټول ستا قوميان دي معاف يې کړه يا ترې فديه واخله او خوشې يې کړه.

عمر رضي الله عنه ورته وويل: ټول در سره تر اخري سلگۍ جنگيدلي دي ټول قتل کړه يا ماته امر وکړه چې سرونه ترې غوڅ کړم.

عبداللہ بن رواحه رضي الله عنه ورته وويل: چې يارسول الله ﷺ ټول په اور و سوځوه.

نورسول الله ﷺ د ابو بکر رضي الله عنه خبره خوښه کړه چې په فديه يې خوشې کړي.

او بعضي يې په فديه خوشې کول بعضو ضمانتونو ورکړل چې فديه به راوړي.

چې الله ﷻ اياتونه نازل کړل چې د عمر رضي الله عنه د سوچ تاييد پکې شوی ؤ، نورسول الله ﷺ هغه کسان چې نه مسلمانان کيدل او شديد کافران وو، لکه عقبه بن معيط هغه يې ووژل، او نورو نه يې فديه واخسته او چا سره چې فديه نه وه نورسول الله صلی الله عليه وسلم ترې ضمانت واخست او خوشې يې کړل:



## د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۰) برخه

او د خندق غزا کې بهادري.

د غزوة الاحزاب يا خندق د غزا اوسني حالت سره مشابهت.

د خندق غزا په (5) هجري (627) م کې پيښه شوې ده.

کله چې د ابي سفيان رضي الله عنه بن حرب قافله د مسلمانانو نه بچ شوه او د بدر غزا کې اکثره لوی لوی کافران ووژل شول نو د ابوسفيان زړه کې د انتقام لمبې بليدلې نو هغه د عربي جزيرې هغه ټولو قومونو ته وفدونه وليږل چې د مسلمانانو مخالف وو، چې هغوی کې،

(1) عینه بن حصن فزاره مشر،

(2) حارث بن عوف د بني مرة مشر،

(3) مسعربن رخیله د بني الاشجع مشر،

(4) طليحة الاسدي د بني اسد مشر،

(5) سفيان بن عبد شمس د بني سليم مشر،

← ابو سفيان ته بېرته خپل وفدونه راغلل چې هر قوم ورته د پوره ملاتړ و وعدې ورکړي.

بل خوا بنو قريظه چې د مسلمانانو سره متعهد وه په خپل وعده ماته کړه او پټ يې مکې ته وفد وليږه، چې مونږ د مسلمانانو په ضد له تاسو سره يو.

\* کتاب البداية والنهاية مع نهاية البداية في الغزوة على:

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

بل خوا رسول الله ﷺ بني قريظه ته په دې خاطر ولاړ، چې د دوی سره بنو قريظه متعهد و او د عهد مطابق که کوم مسلمان د دوی نه څوک خطايې کې ووژني نو ديت به ادا کوي او يو صحابي رضي الله عنه د دوی دوه تنه وژلي وو. نو کله چې رسول الله ﷺ دوی ته ورغی دوی ډيرد خوشحالي اظهار وکړ، خو زړونو کې يې منافقت و ځکه چې يهود ټول د منافقت څخه ډک دي نو دوی رسول الله ﷺ د يوې لويې قلعه خواته کښي ناوه او څو تکړه ځوانانو ته يې وويل: چې تاسو له پاسه يوه غټه تيرپه ورباندې راوغوځو.

خو الله ﷺ [رسول الله ﷺ] ته وحې راو ليرله او د دوی په بدنيتي يې خبر کړ.

نو رسول الله ﷺ له هغه ځايه پاڅيد او بيرته مدينې منورې ته را ستون شو او د مدينې منورې نه يې د بنو قريظه يو مسلمان صحابي [مسلمه رضي الله عنه] ورو ليرپه، چې تاسو وعده خلافي وکړه او تاسو بايد د وعدې سره سم دغه علاقې څخه ووځئ او (10) ورځې وخت يې ورکړ.

خو د مدينې منورې نه د منافقينو مشر (عبدالله بن ابي ابن سلول) جواب ورو ليرپه، چې زه به د بني نظير (2000) تنه درکړم او تاسو ونه وځئ، زه مو ملگري يم او چې کله دغه لس ورځې ختميدو ته نژدې شوې هغوئ مسلمانانو ته جواب راو ليرپه: چې لاس مو خلاص چې څه کولای شئ ويې کړئ مونږ له دې ځايه نه وځو.

نو رسول الله ﷺ (200) مجاهدينو سره ورغی او دوی چې مضبوطې قلعه گانې لرلې هغې ته وختل او له هغه ځايه به يې مسلمانان په کاپو او غشو وپشتل او رسول الله ﷺ خپلو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته وويل: تاسو نژدې مه ورځئ. چې د دوی غشي درته نه رسېږي فقط دوی محاصره کړئ.

بني قريظه په تمه و چې ابي ابن سلول به په مسلمانانو د شالخوا نه حمله وکړي خو منافق خو هميشه درواغجن وي د هغه څه معلومات ونه شو د دوی څاروي وږي شول خپله هم تنگ شول او دوی لوی لوی د قجورو باغونه لرل چې دې باغونو بعضي ځايونو کې د مسلمانانو د حملې مخه نيوله. نو الله ﷺ سورت حشر نازل کړ د هغه خطرناکو ځايونو نه د قجورو ليرې کولو اجازه پکې وه نو رسول الله ﷺ د قجورو د لارې څخه د ليرې کولو او غوځولو امر وکړ.

دغې محاصرې (15) ورځې دوام وکړ اخر هغوئ له قلعه گانو را کښته شول او د سرد امن او تلو غوښتنه يې وکړه: نو رسول الله ﷺ ورته وويل: وسله به نه وړئ نور هر څه وپلاي شئ او هر چا ته اجازه ده چې يو او بن بار سامان يوسي.

يهود چې دنيا په سر تر ټولو بيغيرته او ذليل قوم دی اول يې دروازي، کړکۍ او چتونونه وړان کړل هغې ته يې اورونه واچول، چې مسلمانان ترينه گټه وانخلي لکه اوسني امريکا او ناټو چې يې کوي او د تللو په وخت کې هر څه په بمونو الوزوي، نو هغوئ هم هيڅ پرينښول او ټول مالونه يې بار کړل. يو تن چې د غوايي څرمن يې د سرو او سپينو زرو ډکه کړې وه د وتلو په وخت کې وويل: افسوس چې قجورې را څخه پاتې شوې چې دې ونو ته مو هم اور اچولی وای.

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

دغه ذليل قوم چې جلا وطن شول دوى هم د مكې مشركينو ته د كومك كولو وعده وكړه. دې وخت كې ابو سفيان د ټولو قبایلو څخه لس زره (10000) تنه هغه ځوانان را ټول كړي وو، چې په پهلوانۍ، نيزه بازی، آس ځغلولو او جنگ كې اول نمبر وو. خو رسول الله ﷺ او صحابه كرام رضي الله عنهم هم غافله نه وه هغوى ته به وخت په وخت د كافرانو د حركاتو معلومات راتلل، نو رسول الله ﷺ صحابه كرام را وغوښتل چې د ټولې عربي جزيرې كفار را جمع شوي او غواړي مدينه منوره باندې يرغل وكړي نو څه كول پكار دي؟

هر چا خپله مشوره وركوله خو سلمان الفارسي رضي الله عنه چې له اصل د ايران ؤ وويل: يارسول الله ﷺ مونږ به چې داسې حالت سره مخ شولو نو خندقونه به مو ايستل چې په آسونو د سپورو مخه ونيول شي نوره مقابله آسانه ده نو ته اجازه راکړه چې زه د خندق له پاره ځای غوره كړم!

نو رسول الله ﷺ په آس سپور شو او دواړه د مدينې شمال طرف ته ولاړل، سلمان الفارسي رضي الله عنه وفرمايل:

يارسول الله ﷺ د مدينې درې خواؤ ته كورونه دي د بنمن نه شي راتللای فقط د شمال طرف ته چې د سلع غردى ميدان خالي دی او د بنمن ته د راتللو خطر شته نو مونږ به د سلع غر شاته پريږدو چې زمونږ شاته غروي نو مضبوط به يو او مخې ته به خندق وباسو چې كه د بنمن د شپې ناڅاپي راشي نو دوى به په آسونو را ځغلي او خندق ته به غورځيږي د صحابه كرامو رضي الله عنهم دغه مشوره زياته خوښه شوه او هغوى وويل: سلمان الفارسي رضي الله عنه، زمونږ څخه دى يعنې داسې نه دى چې د فارس دى بلكې زمونږ غوښې او وينه دى، نو د رسول الله ﷺ دغه خبره خوښه شوه ويې ويل: سلمان الفارسي رضي الله عنه د اهل بيتو څخه دى.

نو رسول الله ﷺ ژر امر وكړ، چې اندازه معلومه كړي چې څومره متره خندق پكار دى اندازه يې معلومه كړه او هرو (10) تنو باندې (40) گزه اوږدوالى او (10) گزه ژوروالى ورسيدل او دغه وخت كې زياته لوږه او غريبي هم وه، خو صحابه كرامو ښه په ايماندارۍ خندق ايستل شروع كړل او د ورځې به يې كار كول او د شپې به كورونو ته تلل كه چاته به د ورځې هم ضرورت پيښ شو اجازه به يې اخستله او رسول الله ﷺ ته وحې نازلې شوه: چې كه څوك اجازه واخلي او رښتيا ورته ضروري كار وي اجازه وركوه تاته اختيار دى:

او عبادة ابن بشر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ په ساتنه او حفاظت مامور ؤ چې د رسول الله ﷺ سره به ؤ.

دغه صحابي رضي الله عنه فرمايي:

چې [طلحة رضي الله عنه] رسول الله ﷺ ته خپله خيټه مبارکه ښکاره كړه چې تيرپه يې وړ باندې تړلې وه دا د دې له پاره چې په خيټه وزن وي نو د ټيټيدلو په پاره وخت به ورته تكليف نه وي او له څو څو ورځو صحابه كرامو د خوراك له پاره هيڅ نه لرل.

نو رسول الله ﷺ هم ورته خپله مبارکه خيټه ښکاره كړه چې دوه كاني يې وړ باندې تړلې وې.

\* كتابونه حكاية الصحابه كتاب المغازي، حلية الاولياء، البداية والنهاية

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

د علي رضي الله عنه د بهادري او رسول الله ﷺ معجزاتو بيان په راتلونکو نشراتو کې مه هيرئ



### د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۱) برخه.

د احزاب يا خندق غزا کې د رسول الله ﷺ معجزات او عبدالله ابن ابي ابن السلول ريس المنافيق يا کفري خياط رول.

کله چې رسول الله ﷺ د اصحابو کرامو سره د خندق کيندل شروع کړ، نو درې ورځې د خوراک له پاره هيڅ نه وو، چې ټولو صحابه کرامو رضي الله عنهم خوړلی وای. نو د جابر بن عبدالله رضي الله عنه څخه روايت دی: چې مونږ ته يوه سخته غټه تيربه مخې ته راغله خپل ټول طاقت مو په ټولو استعمال کړ، خو چا ماته نه کړه نو زه رسول الله ﷺ ته ورغلم او ورته ومې ويل: يا رسول الله ﷺ دلته ډيره لويه تيربه (ډبره) راوتلې ده او مونږ يې نه شو ماتولای او ورې هم يو، طاقت مو هم نه شته او خپله خيټه مې ورته بنکاره کړه چې تيربه مې ورپورې تړلې وه نو رسول الله ﷺ هم خپله خيټه مبارکه بنکاره کړه چې دوه تيرې يې ور باندې تړلې وې.

نو رسول الله ﷺ وفرمايل: چې زه خندق ته کښته کيږم او خندق ته ور کښته شو او پلک يا ماتوړ يې په خپلو مبارکولاسونو کې واخست کله چې يې اول وار ورکړ نو له هغه تيرې د اور بخرکي شام طرف ته ولاړه او رسول الله ﷺ وويل: (الله اکبر ﷻ) د الله ﷻ په مرسته به شام فتح شي بيا يې بل وار پرې وکړ او بيا ترې بخرکي د يمن طرف ته ولاړل او رسول الله ﷺ وويل: (الله اکبر ﷻ) قسم دی چې زه اوس د صنعاء د بنار دروازه گورم هغه به هم فتح شي، بيا رسول الله ﷺ دريم وار پرې وکړ او بيا ترې د اور بخرکي فارس او کسری طرف ته ولاړل او تيربه ميده ميده شوه او رسول الله ﷺ وويل: (الله اکبر ﷻ) زه اوس د کسری سپينې مانې گورم چې (الله ﷻ) به هغه فتح کړي.

نو د خياطانو مشر ريس المنافيق عبدالله بن ابي ابن سلول وخنډل چې ده ته گوره مونږ له کورونو ميتيازو ته نه شو تللای او رسول الله ﷺ راته د يمن، شام او کسری د فتحې خبرې کوي مونږ له لورې مرو او کافران را روان دي چې څه حالت به را باندې راځي او رسول الله ﷺ راته زيری را کوي.

نوټ:

اوسنيو وختونو کې هم همداسې پيغورنه ور کول کېږي او د (الله ﷻ) په نصرت يې عقیده نه وي اوس د (الله ﷻ) نصرت پخپله گوري خو بيا هم گونگيان دي.

نو (جابر ابن عبدالله رضي الله عنه) فرمايي: کله چې ما د رسول الله ﷺ په خيټه مبارکه دوه تيرې وليدلې نو رسول الله ﷺ ته مې وويل: که اجازه وي کور ته به دلږوخت له پاره ولاړ شم نو رسول الله ﷺ اجازه را کړه او زه کور ته ولاړم او خپلې بي بي ته مې وويل: کور کې د خوراک له پاره څه نشته؟

چې رسول الله ﷺ په خيټه مبارکه کاني تړلي دي، نو هغې راته وويل: يو وړه سيرلکې او لږې وربشې شته نو (جابر ابن عبدالله رضي الله عنه) فرمايي: ما ورته وويل: زه به سيرلکې حلاله کړم او ته وربشې اوږه کړه چې رسول الله ﷺ ته دعوت ورکړو، نو ما سيرلکې حلاله کړه او هغه وربشې ژر ژر اوږه کړې،

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

بي بي مي اوږه خميره کړه او ما غوښه کتوي، کي په اور کيښودله او ولاړم چې هغوي ته دعوت ور کړم نو زه ولاړم او رسول الله ﷺ ته مي غلي غوندي غوږ کي وويل: لږ خوراک مي تيار کړي دي يوه سيرلکي او لږ د اوريشو ډوډي، ده ته مهرباني وکړه يو دوه کسانو سره زما کور ته تشریف راوړئ،

نو رسول الله ﷺ راته وفرمايل: ته ولاړ شه او بي بي ته دې ووايه: کله چې غوښه پخه شي نو سر پرې کښيږده تر څو زه نه يم درغلي سر ترې مه پورته کوه او ډوډي چې پخه کړي نو دسترخوان کي دې پته کړي تر څو زه درشم.

بيا رسول الله ﷺ غږ وکړي اي د خندق مجاهدينو (جابر بن عبد الله رضي الله عنه) دعوت کړي دي ټول تيار شي چې ورشو و:

نو (جابر بن عبد الله رضي الله عنه) فرمايې: چې زه په منډه کور ته ولاړم او بي بي ته مي وويل: لکه چې په شرمو و شرميدو هغې راته وويل: ولي خیر خودی ولي وارخطايي؟

نو ما ورته وويل: چې ما رسول الله ﷺ ته پته غوږ کي وويل: چې يو دوه تنه راوله خو هغه ټول د خندق والا ته اعلان وکړ. نو [جابر ابن عبد الله رضي الله عنه] فرمايې: چې بي بي مي را څخه پوښتنه وکړه رسول الله ﷺ خو تاته څه ونه ويل؟ نو ما ورته وويل: چې د کتوي د سر او ډوډي پټولو يې راته وويل: نو هغې وويل: چې بيا د خفگان خبره نشته الله ﷻ او رسول الله ﷺ پوهيږي نو دې وخت کي رسول الله ﷺ تقريبا (1000) زرو تنو سره راغي او خپل لعاب يعني لارې مبارک يې اوږو کي واچولې او کتوي کي هم واچولې بيا يې وفرمايل: يوه ښځه بله هم را وغواړي چې ډوډي پخولو کي مرسته در سره وکړي: چې مونږ هم همداسې وکړل.

نو دواړو ښځو به ډوډي پخولې او دسترخوان دننه به يې اچولې او رسول الله ﷺ به هغه رايستلې او ماتولې به يې او د کتوي نه به يې غوښه او شور واور باندي اچوله چې دې ته ثريد وايې او ماته به يې را کوله او ما به ميلمنو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته وړله تر هغې چې ټول ماږه شول نو هغوي به ويل: بس دي او ما به ورته ويل: ځانونه ښه ماږه کړئ تر هغې چې ميلمنو وويل: نور ځای خيتو کي نشته بيا رسول الله ﷺ مونږ ته وويل: چې راځئ تاسو يې هم وخورئ او کورنو ته يې هديه هم وليږئ.

او مونږ کورونو کي هم تقسيم کړه او قسم په (الله ﷻ) دي چې هماغسې ډوډي او غوښه پوره معلوميدله

دغه احاديث مسلم او بخاري شريف مختلفو طريقو باندي نقل کړي دي چې لږ نور تفصيل هم لري خو نتيجه يې همدا يوه ده.

يوه معجزه د کاني يا تيږې ماتيدل او د فتحو زيږي بله معجزه زرو تنو ته لږ شانته ډوډي او غوښه پوره کيدل او بله معجزه د علي رضي الله عنه د يو مشهور پهلوان سره.



\* رواه البخاري و مسلم و ابن شيبه مثل ذلك وفي البداية جلد 4 صفحه 97، و رواه مسلم بوجه اخرج 2 ص 178

## د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۲) برخه.

(1) د کافرانو سره مرسته او په اصطلاح امنيتي تړون حکم.

(2) د رسول الله صلی الله علیه وسلم معجزه.

(3) د سيدنا علي رضي الله عنه د مشهور ديو صفته پهلوان سره مقابله تر اخره يې ولولئ.

کله چې مسلمانان ټول نارينه په سخت حالت کې د خندق کيندلو کې بوخت وو، نو د بني قريظه يهودو چې د مسلمانانو سره يې عهد يا امنيتي تړون ؤ چې که کافر په مسلمانانو حمله وکړي نو دوی به د مسلمانانو ملاتړ کوي خو هغوی پټ ابوسفیان او نورو مشرانو ته وفدونه وليږل چې مونږ تاسو سره يو او هغوی سره يې امنيتي تړون وکړي.

نو رسول الله ﷺ چې په خندق بوخت ؤ د مدينې منورې ټولې بنځې او نارينه يې د خپلو بيبيانو په شمول د مشهور عربي شاعر (حسان بن ثابت رضي الله عنه) په کور کې جمع کړي وو او يواځې نارينه سپين ږيري (حسان بن ثابت رضي الله عنه) يې ورسره پرېښي ؤ.

نو د بنو قريظه جاسوسانو لکه زمونږ او سني جاسوسان فيصله وکړه چې يو څو کسان وليږئ، چې معلومات حاصل کړي چې کافران څنگه کولای شي په مسلمانانو حمله وکړي، نو يو تن يې د شپې هغه ځای ته وليږه، چې د مدينې منورې بنځې او ماشومان پکې وه چې ناڅرګندې يې په دغه ځای حمله وکړي او مسلمانانو ته بې عزتي او شرم ور وړوي هغه يهودي راغی او د (حسان بن ثابت رضي الله عنه) د کور نه گير چاپير تاویده او په ديوال يې سر ښکاره کاوه چې يوې مشهورې مجاهدې چې په ديرو غزاګانو کې يې شرکت کړی ؤ (صفية بنت عبدالمطلب رضي الله عنها) چې د رسول الله ﷺ ترور ووليد، هغې (حسان بن ثابت رضي الله عنه) ته وويل: پورته شه او يو تن په ديوال سر را ښکاره کوي ويې وه هغه ورته وويل: چې تاته خو معلومه ده چې زه سپين ږيري يم او د مقابلې نه يم، نو د رسول الله ﷺ ترور (صفية بنت المطلب رضي الله عنها) د خيمي ستن را وويستله او غلې غلې دباندي ووتله او ناڅاپه يې هغه جاسوس پرله پسې څلور گزاره په سر ووهه او مړ يې کړ او بيرته هغه کور ته دننه شوه (حسان بن ثابت رضي الله عنه) ته يې وويل: اوس خو ولاړ شه وسله او نور سامان خو ترينه راوړه که زه بنځه او هغه نارينه نه وای ما به ترې ټول هر څه راوړي وای خوماته د هغه په بدن لاس لگول روا نه دي بيا (حسان بن ثابت رضي الله عنه) ترې نه سامان راوړ هلته نورو ناستو جاسوسانو چې وليدل چې چا يې ملګري ووژلو هغوی پوه شول چې دلته څوک ځوانان شته چې د دوی ساتنه کوي چې په دې طريقه مسلمان زاننه او بنځې د کافرانو د شر نه بچ شوي بيا چې رسول الله ﷺ د خپلې ترور په بهادري خبر شو نو په خدا شو او د خندق د غزا په اخر کې يې د غنيمت پوره برخه ورکړه.

نو دا دليل هغه چا د وژلو د جواز له پاره بس دی چې کافرانو سره يې د مسلمان وژلو امنيتي تړون لاس ليک کړی.

(2) جزء

د (مبشر ابن سعد رضي الله عنه) نه روايت دی: چې د (سعد رضي الله عنه) بي بي خپلې وړې لور ته لږ قجوري ور کړې چې دا د ټيکري پيڅکه کې پټې پلار ته او ماما (عبدالله بن رواحه رضي الله عنه) ته

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

يوسه چې له خو ورځو نه ډار دي نو هغې ماشومې قجورې يعنې خرما را روانې کړې وې چې رسول الله ﷺ وليدل نو پوښتنه يې ترې نه وکړه: لورې چيرې روانه يې؟ هغې ورته وويل: مور مې لږې قجورې را کړې چې پلار او ماما ته يې يوسم.

نو رسول الله ﷺ ورته وويل: دلته راشه: هغه راغله او رسول الله ﷺ قجورې يا خرما لاسونو کې واچولې او د برکت دعایې وکړه بيا يې د ټيکري پيڅکه کې پټې کړې او مجاهدينو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته يې وويل: راشئ قجورې يا خرما وخورئ: هغوی وار په وار راتلل او قجورې يا خرما به يې خوړلې تر هغې چې ټول ماږه شول او رسول الله ﷺ پخپله هم وخورلې خو قجورې هماغسې پوره وې، بيا يې ماشومې ته وويل: خپلې قجورې يا خرما دې بيرته يوسه.

کله چې ابوسفيان د خپل (10000) لښکر سره مدينې ته را ورسيدل نو خندق يې وليد او د مسلمانانو دغه نوی تاکتيک ته زيات حيران شو،

رسول الله ﷺ د خندق ټولو برخو کې د مجاهدينو ټولي مقرر کړي وو، چې هر ځای کې به کافرانو کونښن کولو، چې داخل شي نو صحابه کرامو رضي الله عنهم به ور باندي د غشو باران جوړ کړ، نو اخري يې فيصله وکړه چې فقط محاصرې ته دوام ورکړي چې مسلمانان تنگ شي او بهر را ووځي بل خوا يې [عکرمه رضي الله عنه بن ابي جهل] چې لا مسلمان شوی نه وو شا او خوا قبایلو ته وليږو، چې مشوره وکړي چې څنگه به وکولای شي مدينې ته داخل شي خو کومه نتیجه يې ور نه کړه، دې وخت کې يو تن له يو ځايه غوښتل چې را پورې وځي او له ډير ليرې ځايه يې آس را وځلو، چې ټوپ واچوي خو هغه بل خوا د خندق ديوال سره ټکر شولاندي پريوت چې علي رضي الله عنه له پاسه پرې ورتوپ کړل تر څو چې هغه پورته کيده نو سريې ور څخه غوڅ کړې و کله چې دا کار هم ناکام شو نو يو د يو صفته پهلوان چې په ټوله عربي جزيره کې يې څوک د مقابلې نه و.

رسول الله ﷺ ته ږغ را وکړ، چې شته څوک چې زه يې جنت ته وليږم؟ تاسو خو وایاست چې که مونږ مړه شو جنت ته به ځو او که کافر مو مړ کړ دوږخ ته به ځي نو شته څوک چې زه يې جنت ته وليږم؟ شته څوک غيرتي چې را ميدان ته شي؟

نو علي رضي الله عنه پورته شو ويې ويل: يار رسول الله ﷺ ماته اجازه وکړه زه ورځم نو رسول الله ﷺ ورته وويل: ته کښينه دا د فيل په شان وجود لري او نوم يې (عمرو بن عبدود) دی دده تورې ته تر اوسه څوک نه دي ټينگ شوي مشهورې فولادي زغري لري.

نو علي رضي الله عنه کښينا ست هغه پهلوان بيا هماغه خبرې د پيغور په طور تکرار کړې نو علي رضي الله عنه بيا پورته شو ويې ويل: يار رسول الله ﷺ زه ورځم ماته اجازه وکړه:

نو رسول الله ﷺ بيا ورته وويل: (عمرو بن عبدود) دی او ته تنکی ځوان يې ته يې د مقابلې نه يې کښينه.

هغه پهلوان بيا دريم وار د پيغور په طور چلنج ورکړ، چې ای غيرتيانو ولې نه راځئ؟

ولې جنت ته نه ځئ راشئ ای ډارنو.

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

نو علي رضي الله عنه بيا پورته شو ويې ويل: زه ورځم ماته اجازه وکړه:  
 نو رسول الله ﷺ بيا ورته وويل: عمر بن عبدود دې کښينه ته مه ورځه: نو علي رضي الله عنه وويل: زه  
 يې پيژنم چې څوک دی خو ته اجازه وکړه.

نو رسول الله ﷺ ورته اجازه ورکړله او له خندق ورپورې وت هغه چې وليد ويې ويل: څوک يې؟

نو علي رضي الله عنه ورته وويل: [علي يم] هغه ورته وويل: کوم يو د عبدمناف يعني ابو طالب زوی؟  
 علي رضي الله عنه ورته وويل: هو نو هغه ورته وويل: وراره ته لا ماشوم يې ولاړ شه تر و نه دې راوليږه  
 ته زما د مقابلې نه يې او زه نه غواړم د ماشومانو وينې تويې کړم او تا ووژنم.  
 نو علي رضي الله عنه ورته وويل: خو زه غواړم ستا وينې تويې کړم ماته ستا وينه تويول خوند را  
 کوي.

نو عمرو بن عبدود په لوان له ډيرې غوصې له آس را کښته شو او علي رضي الله عنه باندي يې د تورې  
 سخت گذار وکړ او علي رضي الله عنه ورته د څرمنې جوړ شوی ډال مخې ته کړ خو گذار دومره سخت  
 ؤ چې ډال يې غوڅ کړ او د علي رضي الله عنه سر مبارک زخمي شو.

خو علي رضي الله عنه هم ورباندي په يو شوق کې داسې وار وکړ، چې د هغه پښه يې د ځنگون څخه  
 لوړه ورڅخه وغورځوله او هغه داسې پريوت لکه د قجورې تنه او ټول عورت يې ښکاره شو نو هغه  
 چغې کړې چې يا علي (رضي الله عنه) د الله ﷻ په خاطر او خپلې تربور ولى په خاطر نور مې بې عزته  
 مړ نه کړې او غورځيدلو سره يې په شگلينه محکه داسې دوږې پورته شوې چې ابوسفیان  
 (1000) لښکر ټولو وليد. دې وخت کې رسول الله ﷺ اواز وکړ، چې (الله اکبر) او صحابه  
 کرامو رضي الله عنهم هم د (الله اکبر) چغې کړې نو علي رضي الله عنه ته چې هغه د تربور ولى او الله  
 ﷻ قسم ورواچولو نو نوريې پريښود او بيرته راغی او هغه هم هلته سلگي وهلي نو رسول الله ﷺ ور  
 پورته شو په تندي يې ښکل کړ او ورته ويې ويل: چې افرين زمريه.

دې وخت کې عمر رضي الله عنه ورته وويل: چې زغري او توره خو به دې ترې راوړی وای د هغه توره  
 او زغري ډيرې مشهورې دي نو علي رضي الله عنه ورته وويل: ما چې وليد ټول عورت يې ښکاره شو  
 او ماته يې قسم هم راواچولو، نو ماته حياء راغله چې خپل تربور بې عزته کړم نو ځکه مې پريښود.

بيا دغه غزوة بې له کومې مقابلې الله ﷻ ختمه کړه چې داسې باد پرې راوليږيده، چې خيمي او هر څه  
 يې باد يوړل فقط (9) تنه مسلمانان شهيدان (4) تنه سر کرده کافران مړه شول.



\* کتاب البدايه والنهائيه لحافظ ابن كثير، سيرت ابن هشام باب غزوة خندق جلد 4

### د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت (۱۳) برخه

#### غزوه احدکې د علي رضي الله عنه بهادري او فضيلت.

کله چې د مکې قريشو د بدر غزا کې (70) تنه سرکرده مشران له لاسه ورکړل او (70) يې اسيران شول نو ابو سفیان رضي الله عنه او عکرمه رضي الله عنه بن ابي جهل چې لا مسلمانان شوي نه وو، په مدينه حمله وکړه او عکرمه رضي الله عنه بن ابي جهل چې پلاريې مړ شوی و هغه تجارتي قافله کې چې ابو سفیان بن حرب بچ کړې وه ټول مال د قبایلو په هغه خلکو وويشلو، چې د مسلمانانو په ضد ورسره ودرېږي، نو دوی (10000) کسان برابر کړل او را روان شول.

خو رسول الله صلی الله عليه وسلم هم (1600) کسانو سره له مدينې منورې ورووتل او د احد غريې شاته پرېښود، هلته يې (50) تنه تکړه غشي وويشتونکي کښينول او کله چې کفار راغلل نو دوی له وړاندې ميدان کې صفونه جوړ کړي وو.

هغه وخت کې به جنگونه منظم وو او خپل سري کارونه به چانه کول نو اول به تکړه او بهادر پهلوان ميدان ته را ووتل او مقابل طرف ته به هم يو تن ورسره مقابلې وکړه چې هر څوک به کامياب شول، نو د هغوئ مورال به اوچت شو او د کاميابۍ چانس به ورته زيات شو خو احد کې کافرانو چې زړونو يې د بدر بنديانو او مړه شوي کسانو سوځولې وه يو دم يرغل وکړ، خو تر ټولو اول علي رضي الله عنه او سهل ابن حنيف رضي الله عنه، ابن الصمه رضي الله عنه، ابودجانه سماک ابن خرشه رضي الله عنه او حمزه بن المطلب رضي الله عنه ورومخته شول.

چې هر طرف ته به يې مخه کړه نو کافران به يې لکه فصل چې ريبې داسې غورځول چې اخير کافرانو شکست وخور او ډير مالونه او وسلې يې پرېښودلې، خو بل خوا هغه (50) تنه چې د اُحد غره باندي وو، او رسول الله ﷺ ورته ويلې وو، چې هيڅ صورت کې به خپلې مور چې نه پرېږدي له هغوئ (40) کسان په دې نيت چې کافران وټنبتيدل او غنيمتونه ترې پاتې شول له اُحد را کښته شول او فقط لس تنه پاته شول هغوی نا فرماني ونه کړه نو د خالد بن وليد په مشرۍ کافرانو د شاله خوانه وروباندي حمله وکړه او دغه (10) تنو يې سخته مقابلې وکړه خو اخر شهيدان شول فقط يو تن چې وسله ورسره خلاصه شوې وه ژوندی يې ونيولو، چې بيایي وروسته شهيد کړ، نو د دې (40) کسانو د مورچو پرېښودلو له وجې د مسلمانانو کاميابي په شکست بدلې شوه او د رسول الله ﷺ غاښ مبارک هم شهيد شو او د شهادت درواغجن خبريې هم خپور شو او حمزه بن عبدالمطلب رضي الله عنه هم شهيد شو.

خو بيا هم مسلمانانو وکولای شوه چې کافران له هغه ځايه وشړي.

رسول الله ﷺ چې په خپل تره ډير خپه و نو علي رضي الله عنه بي بي فاطمې رضي الله عنها ته راغی او

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

دا اشعاري وويل:  
أَقَاطِمُ أَهَاكِ السَّيْفَ عَيْرَ دَمِينِ

فَلَسْتُ بِرَعْدٍ يَدٍ وَلَا بِلَيْثِمِ

لَعَمْرِي لَقَدْ أَبْلَيْتُ فِي نَصْرِ أَحْمَدِ

وَمَرْضَاةِ رَبِّ بِالْعِبَادِ عَلِيمِ

ترجمه-

يا فاطمي رضي الله عنها دا توره واخله دغه توره كي هيخ عيب نشته،

نه زه كله دار شوي يم او نه مې له ويرې لاسونه رپيدلي دي

زما دې قسم وي چې د رسول الله ﷺ د نصرت له پاره ښه په ايمانداري جنگيدلي يم.

او د (الله ﷻ) رضامندئ له پاره مې هره قرباني كړې او په دې الله ﷻ ښه پوهيرې.

➤ نور رسول الله ﷺ (علي رضي الله عنه) ته وفرمايل: چي تا ښه په بهادري جهاد وكړ، نو سهل بن

حنيف رضي الله عنه او ابن الصمة رضي الله عنه، سماك ابن خرشة رضي الله عنه هم ښه ايمانداري او

بهادري كړې ده.

كه ته وايي چې ما ډير كافران مردار كړي نو هغوئ هم له تا څخه كم نه وو، نو دغه وخت كي جبرائيل

(ع) راغى او ويې فرمايل: يا رسول الله ﷺ اوس د غمرازئ وخت دى چې تاسو شهيدان وركړي دي

يعنې د علي رضي الله عنه دغه اشعار د غرور نه دي نور رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: يا جبرائيل (ع) علي

رضي الله عنه ته زما مطلب دا دى: چې مغروره نه شي چې ټول جهاد به يې ضايع شي بيا يې وفرمايل:

علي رضي الله عنه زما څخه دى يعنې زما تن او وجود دى او زه د علي رضي الله عنه څخه يم نو

جبرائيل (ع) وفرمايل: زه ستاسو دواړو څخه يم.

ما شاء الله څومره لوى فضيلت چې علي رضي الله عنه ته الله ﷻ په نصيب كړى دى چې هم د رسول

الله ﷻ تن وجود شو او هم د جبرائيل (ع)



\* كنز العمال ج 4 ص 387، اخرجه البزاز قال الهيثمي ج 6 ص 122، وفيه معلي بن عبد الرحمن ضعيف وقال ابن عدي لا بأس به.

### د حضرت علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۴) برخه.

#### د خيبر غزا.

#### د خيبر د غزا خصوصيات.

د استشهاد او انتحار فرق.

د خړو د غوښو د حرمت دلايل،

د رسول الله ﷺ د وې معجزې.

د سيدنا علي رضي الله عنه کرامت او نور جالب معلومات.

#### غزوة خيبر اوله برخه.

غزوة خيبر 624 م 7 هجري د حديبيې د صلحې لږ وخت وروسته واقع شوې ده،

کله چې مسلمانانو د حديبيې صلح وکړه نو رسول الله ﷺ صحابه کرامو ته وفرمايل: چې اوس مونږ د مکې د مشرکينو د خطر څخه په امن شولو نو اوس بايد د دنيا تر ټولو رذيلو خلکو يعنې يهوديانو غم وکړو.

رسول الله ﷺ وفرمايل: چې د خيبر غزا ته به فقط هغه څوک ځي چې د بيعت الرضوان يعنې صلح حديبيه کې موجود وو.

نو په دې طريقه د منافقينو د تللو لاره بنده شوه، نو صحابه کرام رضي الله عنهم د خيبر طرف ته ولاړل او هلته ډيرې زياتې مضبوطې قلعه گانې وې او ټول خيبر تک شين فصلونه او ميوه دارې ونې درلودې او به زياتې فراخه وې نو ځکه يې مسلمانانو ته فتح کول اسانه نه وو او له ډيرو قلعه گانو څخه (8) قلعه گانې چې (3) يو خوا ته او (5) بل خوا ته وې او احاديثو کې يې نومونه هم ذکر شوي دي، نو رسول الله ﷺ اولنۍ (3) قلعه گانو سره (1600) مجاهدين جمع کړل او د يهوديانو سره (10000) تکړه آس ځغلوونکې، غشي ویشتونکې او بې سارې (زيات شمير) پهلوانان وو، چې مقابله کول يې اسانه نه وه، نو يو صحابي رضي الله عنه، رسول الله ﷺ ته راغی و يې ويل: يا رسول الله ﷺ دغه ځای دې په خپله خوښه انتخاب کړی دی او که وحې درته شوې ده؟ نو رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: چې ما پخپله انتخاب کړی دی! چې قلعه گانو ته نژدې دی او محاصره يې وساتو نو هغه صحابي رضي الله عنه ورته وفرمايل: دغه ځای مناسب نه دی ځکه چې هغوئ مونږ ويني مونږ يې نه وينو که جنگ شروع شي هغوئ په جگه (لورږه) دي مونږ ویشتلای شي او زموږ غشي هغوئ نه شي ویشتلای ځکه چې هغوئ نه ښکاري نو بايد ليري ځای کې ترې ديره واچوو.

نو رسول الله ﷺ دغه مشوره خوښه کړه او لږ ليري ځای ته ولاړل، دغه وخت شپه وه او د رسول الله ﷺ عادت مبارک دا ؤ چې د شپې ناخبرئ کې يې چاپې نه غورځولې سهار به يې اول خبر ورکړي، چې اسلام قبول کړئ که هغوئ به اسلام قبول نه کړي، نو بيا به يې ورباندې حمله کوله او رسول الله ﷺ د شپې وفرمايل: صبا ته به بيرغ د داسې چاپه لاس ورکوم چې (الله ﷻ) او رسول الله ﷺ ورسره مينه کوي.

نو ټولو صحابه کرامو ټوله شپه همدا ارزو کوله چې کاش زه شم چې الله ﷻ او رسول الله ﷺ را سره مينه کوي نو کله چې صبا شو نو رسول الله ﷺ وفرمايل: علي رضي الله عنه چيرې دی؟

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

چا ورته وويل: چې د هغه سترگي خوږېږي ډير ترې په عذاب دى نور رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ماته يې راولئ هغوى له لاسه نيولى وو او رايې ووست، نور رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: زه نن د اسلام بيرغ تاته په لاس کې در کوم چې په حقه به يې استعمالوي نو علي رضي الله عنه وفرمايل: يا رسول الله ﷺ قسم دى چې يو قدم وړاندې مخکه هم نه وينم دا به څنگه شي؟

نور رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: دلته نژدې راشه، نو هغه ورنژدې شو او رسول الله ﷺ ورته خپل مبارک لعاب يا لارې سترگو کې واچولې او هغه سمدستي روغ شو دا وه د رسول الله ﷺ يوه معجزه.

د (سلمه بن الاكوع رضي الله عنه) نه روايت دى: چې عامر بن الاكوع رضي الله عنه چې کله د خيبر غزا شروع کيدله نو دا اشعار يې وويل:

وَاللّٰهُ لَوْ لَأْتَتْ مَا هَتَدَيْنَا -

وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلِّينَا

وَتَحْنُ مِنْ فَضْلِكَ مَا سَتَعْنَيْنَا

فَأَنْزِلْ سَكِينَةً عَلَيْنَا

وَتَبِّتِ الْأَقْدَامَ أَنْ لَا قَيْنَا

ترجمه: په الله ﷻ قسم که ته نه وي نو مونږ به هدايت موندلى نه وای او نه به مو خیر خیرات ورکړي وای او نه به مو لمونځ کړي وای.

يا الله ﷻ مونږ ستا د مهرباني څخه بې نیاز نه يو او ورته محتاج يو مونږ باندې د زړه آرام او سکون نازل کړه. او کله چې د دښمن سره مخامخ شو زموږ قدمونه مضبوط کړه.

نور رسول الله ﷺ وفرمايل: چې دا اشعار چا وويل؟ نو صحابه کرامو ورته وويل: چې عامر رضي الله عنه وويل!

نور رسول الله ﷺ وفرمايل: چې ای عامر رضي الله عنه، الله ﷻ به ستا مغفرت وکړي،

نو عمر رضي الله عنه په اوبن سپور وکله چې يې د رسول الله ﷺ دعا واوريدله نو ويې ويل: چې عامر رضي الله عنه ډير بهادر انسان دى کاش چې لس وخت ورکول شوی وای چې مونږ يې د جنگي تجربو څخه فايده حاصله کړي وای.

هر چاته به چې رسول الله ﷺ د جنت او مغفرت دعا وکړه نو هغه به شهيد کيده، نو ځکه ټول پوه شول چې شهيد کېږي به.

کله چې صبا شو نو يهود له کورونو را ووتل چې ويې ليدل چې هر طرف ته مجاهدينو کمين نيولى دى نو بيرته خپلو قلعه گانو ته وختل او رسول الله ﷺ ورته د اسلام دعوت ورکړ، خو هغوى انکار وکړ، هغوى په ځانونو او وسلو ډير مغروره وولکه او سني کافران نو يو مشهور پهلوان چې (مرحب)

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

نومیده د یهودو تر ټولو تکړه ځوان ؤ او هیچا ورسره مقابله نه شوه کولای میدان ته راووت او مسلمانانو ته یې د مقابلې چلنج ورکړ.

او دا اشعار یې وویل:

قَدْ عَلِمْتُ خَيْرَ أَتَى مَرَحَبُ  
شَاكِي السِّلَاحِ بَطْلٌ مُجَرَّبُ  
إِذَا الْحُرُوبُ أَقْبَلَتْ تَلَهَبُ

ترجمه: ټول خيبر ته ښه معلومه ده چې زه مرحب يم بهترينه وسله لرم او ښه تجربه کاريم او زما بهادري هغه وخت ښکاره کيږي چې جگړه گرمه شي.

نو عامر بن الاكوع رضي الله عنه ميدان ته د وتلو اجازه واخستله او د هغه جواب کې يې دغه اشعار وويل:

قَدْ عَلْتُ خَيْرَ أَتَى عَامِرُ  
شَاكِي السِّلَاحِ بَطْلٌ مُعَامِرُ

ټول خيبر ته معلومه ده چې زه عامر رضي الله عنه يم او داسې بهادريم چې د کفر لښکر ته ورننوځم او هغه کار ورسره کوم چې چانه وي ورسره کړي!

نو دواړه سره مخامخ شول او مرحب يهودي ډير سخت گذار ورکړ، چې د عامر رضي الله عنه په ډال کې ښخ شو او بيا عامر رضي الله عنه غوښتل چې په پښو گذار ورکړي چې پښې ترې غوڅې کړي خو هغه ټوپ ورووه او د عامر رضي الله عنه خپله توره باندې خپله داسې زخمي شو چې شهيد شو.

نو صحابه کرامو ډير افسوس وکړ، چې ده خو خودکشي وکړه ټول اعمال يې خراب شول سلمه بن الاكوع رضي الله عنه رسول الله ﷺ ته په ژړا ورغی چې خلک وايي ستاد وروړ ټول اعمال خراب شول او په او سني اصطلاح ځان وژنه يې وکړه، نور رسول الله ﷺ ورته وويل: چې څوک وايي؟ نو سلمه بن الاكوع رضي الله عنه ورته نومونه واخستل چې دغه صحابه وايي: نور رسول الله ﷺ ورته زيات په غصه شو چې هغوی ښه نه وايي عامر رضي الله عنه ته دوه اجره دي، (هم غازي دی او هم شهيد دی).\*



\* ذكره البدايه ج 4 ص 104 من طريق البيهقي

### د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت (۱۵) برخه.

او د خيبر د غزا دوهم جزء،

د خيبر په غزا کې د صحابه کرامو رضي الله عنهم د خړو د غوښو خوړلو اراده.

د رسول الله ﷺ معجزات.

او د علي رضي الله عنه کرامت او بهادري،

د خيبر غزا چې ډيره سخته وه تقريباً يوه مياشت وخت يې واخست نو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته خو ورځې خوراک ونه رسیده، نو هغه څره چې دوى بارونه ور باندې راوړي وو حلال کړل او تردې وخت پورې د خړو د غوښو خوراک عربانو د سخت ضرورت له وجې خوړل او لا حرام شوي نه وو، صحابه کرامو رضي الله عنهم دغه غوښې ديگونو کې واچولې چې پخې يې کړي، کله چې رسول الله ﷺ لوگي (دود) وليد، نو پوښتنه يې وکړه چې دا د څه شي لوگي دي؟ چا ورته وويل: چې صحابه کرامو رضي الله عنهم څره حلال کړي دي او سخت وړي دي غواړي چې ويې خوري! نور رسول الله ﷺ امر وکړ، چې پام کوئ د خړو غوښې حرامې دي چې ويې نه خورئ او غوښې په اور و سوځوئ او ديگونه مات کړئ.

دې وخت کې چې د خړو غوښې نور پخيدلو ته نژدې وې او صحابه کرام هم وړي وو، نو د داسې امر په ځای کول بيخي سخت وو، نو يو صحابي وويل: يا رسول الله ﷺ غوښې خو به و سوځو چې ايره شي خو ديگونه که و مينځو نو پاک به نه شي؟

نور رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: زه چې څه وایم هغسې وکړئ.

او صحابه کرامو کې هيچا هم د امر سرغړونه ونه کړه غوښې يې و سوځولې او ايره يې کړلې، بيا يې بنځي کړلې او ديگونه يې مات کړل،

کله چې مرحب په لوان وليدل چې عامر رضي الله عنه شهيد شو نو بيا له کبر او غرور نه په ميدان کې تاؤ راتاو شو او هماغه اشعار يې تکرار کړل، نو دې وخت کې اسد الله علي رضي الله عنه ورمخې ته شو او دا اشعار يې د هغه د اشعارو مقابل کې وويل:

أنا الذي سَمَّني أُمِّي حَيْدَرَةً --- كَلَيْتِ غَابَاتِ كَرِيهِ الْمَنْظَرَةَ  
أَوْ فِيهِمْ بِالصَّاعِ كَيْلَ السَّنْدَرَةَ،

ترجمه: زه هغه څوک يم چې مور مې راته ماشوموالي کې د حيدر يعنې د زمري نوم ايښې دی زه د ځنگل د زمري په شان د ټولو ځناورو له پاره تندر په شان خطرناک يم او زه هر څوک يو وار ټول کوم بيا هماغسې معامله ور سره کوم او وينه يې داسې تويوم چې دارې وکړي،

نو علي رضي الله عنه رښتيا هم لکه د زمري حمله ور باندې وکړه او اول وار سره يې د مرحب په لوان سر دوه ځايه کړ او بيا د يهودو لښکر کې ور دننه شو چې هر طرف ته به يې مخ کړ يهوديان به لکه

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

ترخي مني يو خوا او بل خوا غورخيدل يهوديان په منډه اخري قلعه ته په تينسته شول او علي رضي الله عنه ورپسي و نور صحابه كرام رضي الله عنهم هم ور سره شول او يهوديان قلعه ته دننه شول او دروازه يې بنده كړه خو يو يهودي علي رضي الله عنه ته سخت گذار وركړ، چې د علي رضي الله عنه د لاس څخه ډال وغوځيد،

د رسول الله ﷺ ازاد شوی غلام ابو رافع رضي الله عنه فرمايي: د بخاري او مسلم شريف حديث دی چې علي رضي الله عنه د خيبر د قلعه دروازه راوويستله او د يهودو له پاره يې ډال ترې جوړ كړ اخيري يې لاس كې ونيوله او صحابه كرام رضي الله عنهم ور باندي د خيبر قلعه ته وختل او خيبر فتح شو نو څه يې اسيران او څه يې مړه شول او بعضو جزيه ومنله.

د جابر بن سمره رضي الله عنه نه روايت دی: چې علي رضي الله عنه دروازه و غورخوله نو (7) تنو (كسانو) كوښښ وكړ، چې پورته يې كړي خو ونه توانيدل بيا (49) كسانو كوښښ وكړ، چې بيرته يې د خيبر قلعه له پاره دروازه ځای كې ودروي خو هغوی هم نه شوه تينگولای اخر (70) كسانو بيرته خپل ځای كې ودروله.

دا و د علي رضي الله عنه كرامت.

د يهوديانو ډيرې ښځې د مسلمانانو لاس ته ورغلې د عبد الله ابن عباس رضي الله عنهما څخه روايت دی:

چې رسول الله ﷺ هغه وينځي صحابه كرامو ته تقسيم كړلې چې هغه كې د يهودو د مشر حیی بن احطب لور [صفیة] هم وه چې خاوند يې ابي الحقيق او ورور او پلار يې هم وژل شوي وو، هغه د بل صحابي رضي الله عنه برخه كې راغلي وه خو بعضو صحابه كرامو رضي الله عنهم، رسول الله ﷺ ته مشوره وركړه چې دغه [صفیة] بنت حیی بن احطب] ستا سره مناسب ده ځكه چې د لوړ اصل خاونده ده نور رسول الله ﷺ هغه صحابي رضي الله عنه، چې دغه بي بي يې په برخه كې رسيدلې وه را وغوښت او ورته يې وويل: ته دغه وينځو كې يوه غوښه كړه كه خپه كيرې نه نو [صفیة رضي الله عنها] ماته را كړه او كه خپه كيرې نو ستا حق دی زه يې درنه په زبردستی نه اخلم، نو هغه صحابي رضي الله عنه وويل: چې يار رسول الله ﷺ زما هم همداسې اراده وه چې دا ستا سره مناسب ده، نو زه رااضي يم دې وخت كې د مرحب پهلوان خور زينب نوميدله (بي بي صفیة رضي الله عنها) ته دعوت وركړ هغې ته معلومه وه چې نن رسول الله ﷺ هغې ته ورځي، چې تسلي وركړي ځكه چې خاوند، پلار او ورور يې جنگ كې وژل شوي وو، نو د خپل ورور د انتقام اخستلو له پاره يې د پسه غوښه كې زهر گډ كړل خصوصاً د ولي او پښتو په غوښو كې، هغې ته چا ويلي وو، چې رسول الله ﷺ د پسه په غوښه كې ولی او پښتۍ زيات خوښ دي.

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

نورسول الله ﷺ او بل صحابي (بشر بن براء رضي الله عنه) هغه خيمي ته ورغلل چې بي بي [صفية رضي الله عنها] پکې ناسته وه هغې چې د مرحب د خورد زهرو څخه ناخبره وه هغه غوښه يې رسول الله ﷺ ته پيش کړه،

رسول الله ﷺ غوښه را واخستله چې ويې خوري خو غوښه د الله ﷻ په حکم گويانه شوه چې ما کې زهر دي مه مې خوره خو بشر بن براء رضي الله عنه يوه لقمه تيره کړې وه، نورسول الله ﷺ وفرمايل: چې دې غوښه کې زهر دي مه يې خورئ؛ خو بشر بن براء رضي الله عنه، ورته وويل: يارسول الله ﷺ زه يې په خوند پوه شوم خو ستاله شرمه مو بېرته واپس نه کړه نو لږ وخت نه و تير شوی چې هغه صحابي رضي الله عنه وفات شو.

نورسول الله ﷺ امر وکړ، چې ټول يهود را جمع کړي نو هغوی ټول راوستل رسول الله ﷺ د هغوی څخه د پلرونو د نومونو پوښتنه وکړه: هغوی ورته وښودل، نورسول الله ﷺ ورته وويل: تاسو درواغ وويل: بيا يې د هريوه د پلار نومونه ورته واخستل او هغوی تصديق وکړ، چې همداسې ده بيا رسول الله ﷺ ورته وويل: چې تاسو به په دوزخ کې څومره ياست؟ هغوی وويل: لږ اندازه نورسول الله ﷺ ورته وويل: چې غلي شئ درواغجنو تاسو به زيات دوزخ کې ياست، بيا رسول الله ﷺ ورته وويل: که پوښتنه در څخه وکړم رښتيا به ووايست؟

نو هغوی وويل: چې هو ځکه که مونږ درواغ ووايو ته ور باندي پوهيږي، نورسول الله ﷺ ور څخه پوښتنه وکړه: چې تاسو ماته غوښه کې زهر اچولي وو؟

هغوی وويل: هو! نورسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ولې مو اچولي وو؟ هغوی وويل: چې مونږ فکر کاوه چې ته که رښتيا رسول الله ﷺ يې تاته به ضررونه رسوي او که رسول الله ﷺ نه يې مونږ به دې د غم څخه خلاص شوو.

نو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته چې زياته غوصه ورغلې وه هريو به وويل: چې ماته امر وکړه چې ټول قتل کړم خو رسول الله ﷺ هغوی معاف کړ.



• رواه البخاري عن ابن عباس حديث رقم 2614 و مسلم حديث رقم 2190، و رواه حارث عن ابن عباس حديث رقم 3169 في البخاري

## د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت (۱۶) برخه:

او د خيبر د غزا (۳) برخه.

د مشهور تاجر او شاعر او د رسول الله ﷺ په شان کې سپکاوی کوونکې ابو رافع سلام بن ابي الحقيق د وژلو منصوبه او په هغه د شپې چاڼه،

او د رسول الله ﷺ معجزه:

د عبد الله بن كعب بن مالك رضي الله عنه، خنځه روایت دی: چې د انصارو دوه قبيلې اوس او خزرچ به همېشه د رسول الله ﷺ سره د زياتې مينې په خاطر داسې کارونه کول چې دين ور باندې لوړ شي او رسول الله ﷺ خوشحاله شي او دواړه قبيلو به د نيکۍ په کارونو کې يوله بل سره سبقت او وړاندې والی کاوه، نو د اوس د قبيلې ځوانانو يو مشهور کافر کعب بن اشرف په دې خاطر ووژلو چې رسول الله ﷺ سره يې زيات عناد درلوده او همېشه به يې د رسول الله ﷺ د زورولو کوښښ کاوه نو د خزرچ د قبيلې مشران سره راغونډ شول چې يو داسې نفر ووژني چې د اوس قبيلې سره برابر شي او رسول الله ﷺ ور باندې خوشحاله شي چې هر څومره فکريې وکړي، نو اخريې فيصله وکړه چې بايد ابو رافع سلام بن ابي الحقيق ووژني ځکه چې ابي الحقيق ډير مالداره ؤ او د خندق په غزا کې يې کافران لمسولي (هڅولي) وو چې په مدينه منوره حمله وکړي او د هغوی مصارف يې هم ورکړي وو، بل دغه کافريو د عربو د تکړه شاعرانو څخه ؤ، چې په خپلو ناولو اشعارو کې به يې د رسول الله ﷺ په شان کې سپکاوی کولو او خلک به يې خندول او زيات عياش او شرابي انسان ؤ نو د خزرچ قبيلې (5) تنه تکړه صحابه کرام وټاکل هغه کسان (عبد الله بن عتيق رضي الله عنه، مسعود بن سنان رضي الله عنه، عبد الله بن انيس رضي الله عنه، ابوقتاده رضي الله عنه او خزاعي بن الاسود رضي الله عنه) وو، او رسول الله ﷺ ته راغلل چې اجازه ترينه واخلي نو رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: تاسو يې ووژنئ خو تاسو يې د ورځې نه شئ وژلای ځکه چې له ده سره زيات کسان وي او که تاسو يې د شپې وژنئ نو پام کوئ چې ښځې ماشومان ونه وژنئ، نو هغوی راغلل او خيبر ته داسې وخت را ورسيدل چې ماښام نژدې ؤ نو داسې وخت کې به يهوديانو خپل مالونه له فصلونو راوړل او خپله به هم خپلو مضبوطو قلعه گانو ته ننوتل نو دغه (5) صحابه کرام په دې فکر کې وو، چې څنگه دغه لويې قلعه ته چې ابو رافع سلام بن ابي الحقيق پکې دی ورننوځي.

د نو عبد الله بن عتيق رضي الله عنه نور صحابه کرامو رضي الله عنه ته وويل، زه کوم چل جوړوم که کامياب شوم او د قلعه دننه ولاړم تاسو ته به هم دروازه خلاصه کړم او که ما باندې هغوی حمله وکړه نو تاسو به راشئ که زه کامياب شوم نو بيرته به در ووهم.

نو کله چې يهود خپلو قلعه گانو ته دننه شول نو عبد الله بن عتيق رضي الله عنه، دروازي ته مخامخ داسې کښيناست لکه څوک چې سحرا گشت ته کښيني او خپل څادر يې ځان باندې واچولو، نو هغه چا چې دروازه بندوله رغ يې ور باندې وکړي، چې څوک يې؟ ژر داخل شه چې زه دروازه بندوم نو عبد الله بن عتيق رضي الله عنه، فرمايې: زه را پورته شوم هماغسې مې څادر ډډ نيولی ؤ او داسې مې ښکاره کوله، چې پرتو گانې مې لاس کې دی نو دروازه وان دروازه بنده کړه او کيلې گانې يې د دروازي په سر تاخچه کې کښودلې او ولاړ، نو کله چې هغه پناه شو ما دروازه خلاصه کړه او زه اندر

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

پايې يا زينې لاندې کښيناستم چې څوک مې ونه وينې نو ابو رافع شراب وڅښل ډموبه ورته سندرې ويلې او گډيدلې به کله چې شپه پخه شوه ټول خلک ترې ولاړل خپلو کورونو ته، دې لويه قلعه کې بيل بيل کورونه وو او ابو رافع هم خپل کور ته دننه شو.

نو ما ټولې دروازې دباندې طرف نه بندې کړلې چې که څوک چغې کړي دوى به نه شي راوتلاى، نو د ابو رافع سلام بن ابي الحقيق کوټې ته ورغلم او په قراره مې دروازه خلاصه کړه خو هغه سره ښځه او بچي هم وه او زه نه پوهيدم چې دغه کافر چيرې دى او مونږ رسول الله ﷺ د ښځو او ماشومانو له وژلو منع کړي ؤ نو زه له کوټې بيرته راووتم او سوچ مې کاوه چې څنگه دغه کافر په تياره کوټه کې معلوم کړم، نو يو ځل بيا وردننه شوم او د ښځو په شان اواز مې وکړ، چې زما گرانه ابو رافع ته چيرې يې؟،

هغه فکر وکړ، چې کومه ډمه راغلي ده نو وې ويل: زه دغه يم نو زه د اواز طرف ته ورغلم دا کافر چې بدن يې تک سپين ؤ نو داسې ښکاره شو لکه سپين بالنسټ او ما پرله پسې ورونه ورباندې وکړل او ده چغې کړې ښځې او ماشومانو يې هم چغې کړې نو زه بيرته له کوټې را ووتلم خو يقينې وم چې مړ نه دى.

او ښځه يې له کوټې راوتله چې چغې کړې ما هغه وډاره وله چې چوپ شه او بيا کوټې ته دننه شوم بيا مې غږ بدل کړ چې (ابو رافع) څه پيښه ده ولې چغې وهې؟ نو هغه وويل: مور در باندې بوره شه چا ووهلم؟ سړى را نيسه.

عبدالله بن عتيق رضي الله عنه، فرمايې: زه بيا ورغلم او توره مې ورته په خپته کيښودله او سربيره مې ځان پرې واچولو، چې بل خوا ترينه ووتله نو بيرته ترې راووتلم او کله چې په اندرپايه يا زينه را کښته کيدلم نو چې اخر ته نژدې شوم نو ما فکر وکړ چې پورې خلاصې شوې خو خلاصې نه وې زما سترگې هم کمزورې وې نو را پريوتم غوزار شوم او پښه مې ماته شوه نو ژر ژر مې په څادر وتړله او بهر ملگرو ته ورغلم هغوى ته مې وويل: مبارک شه زه کامياب شوم خو څنگه به معلومه کړو چې دغه کافر مړ شو که لا ژوندى دى، نو دې وخت کې بل صحابي عبدالله بن انيس رضي الله عنه، وويل: زه به معلومات واخلم زه به تياره کې د دوى منځ ته ورشم زه د دوى په ژبه خبرې کولای شم نو هغه ولاړ له ابو رافع خلک را تاؤ وه او ښځې يې ورته رڼا نيولې وه او ژړل يې نو دا کافر لا ژوندى ؤ او ويل يې: چې ما د عبدالله بن عتيق رضي الله عنه، اواز واوريد لکه چې هماغه راغلى ؤ نو ما اواز بدل کړ ورته ومې ويل: نه هغه له مدينې دومره ليرې، دې قلعه ته څنگه داخل شو؟

نو عبدالله بن انيس رضي الله عنه، فرمايې: چې زه بيرته را ووتلم ورته ومې ويل: لا ژوندى دى خو انتظار به وکړو چې صبا شي نو معلومه به شي، نو مونږ هم هلته تر سهاره موجود ؤ چې چرگانو اذانونه وکړل نو خلک د قلعه گانو په ديوالونو وختل او اعلان يې وکړ چې (ابو رافع) مړ شو نو مونږ هم روان شولو.

عبدالله بن عتيق رضي الله عنه، فرمايې: زه په ماته پښه داسې په منډه وم لکه چې ماته نه وي نو کله چې مدينې منورې ته ورسيډو نو رسول الله ﷺ په ممبر ناست ؤ کله چې يې زمونږ مخونو ته وکتل ويې فرمايل: دا مخونه داسې معلوميرې چې کامياب شوي ياست، نو مونږ ورته وويل: هو الحمد لله مونږ هغه ووژلو خو مونږ کې هريوه يې د وژلو دعوه کوله خو رسول الله ﷺ وفرمايل: تاسو تورې

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

راوړئ نو چې تورې يې وکتلې نو ويې فرمايل: وژلئ عبد الله بن عتيق رضي الله عنه، دی خو ثواب کې ټول شريک ياست.

بيا رسول الله ﷺ د عبد الله بن عتيق رضي الله عنه، په پښه خادر واچولو او دعا يې وکړه نو چې خادر مو اوچت کړ پښه داسې روغه شوې وه لکه چې بلکل نه وي ماته شوي.

همدغسې احاديث صحاح ستته کې د براء ابن عازب رضي الله عنه نه هم ذکر شوی دی فقط تفصيل کې لږ فرق لري نو له ننيو احاديثو معلومه شوه هر هغه څوک چې د شپې چاپو کې عام مسلمانان وژني بڼې او ماشومان وژني نو هغوی د دغه نبوي تگلارې خلاف دي اګر که لمونځ کوي، روژه نيسي او حج کوي د يو مشکوک شخص له پاره نورو باندې چاپې اچول، ماشومان ژړول او بڼې بې ستره کول هيڅ دين او مذهب کې نه دی روا\*.



### د علي رضي الله عنه د سيرت (۱۷) برخه.

#### د اهل بيتو نذر او روژه.

د يو صحابي رضي الله عنه د علي رضي الله عنه امتحان اخستل او حسن رضي الله عنه او حسين رضي الله عنه سره د رسول الله ﷺ محبت.

امام قرطبي تفسير قرطبي کې يو حديث نقل کړی دی: اګر چې اشکال پکې شته

(حسنين رضي الله عنهما) دواړه مريضان شول نو ابو بکر رضي الله عنه، عمر رضي الله عنه او رسول الله ﷺ يې پوښتنې ته ورغلل، نو ابو بکر رضي الله عنه سيدنا علي رضي الله عنه ته وويل: يا ابا حسن رضي الله عنه که تانذر منلی وای نو کيدای شي الله ﷻ دواړه بچي ژر روغ کړي وای، نو علي رضي الله عنه وفرمايل: چې که الله ﷻ مې بچي روغ کړل نو درې ورځې روژې به ونيسم نو بي بي فاطمې رضي الله عنها هم وويل: چې زه به هم درې روژې ونيسم. نو (حسنينو رضي الله عنهما) هم وويل: که مونږ روغ شولو مونږ به هم روژې ونيسو! نو يوه وينځه د دوی په کور کې وه (فضة يا ريبة رضي الله عنها) نوميدله هغې هم وويل: زه به هم درې روژې ونيسم.

اخير (الله ﷻ) دواړه روغ کړل نو دوی روژې نيول شروع کړل او علي رضي الله عنه د يو يهودي نه په يو روايت کې قرض اوربشې را واخستلې، بل روايت کې راغلي دي چې علي رضي الله عنه د يهودي څخه چې شمعون نومیده (وړی) د وریشلو (اوبدلو) له پاره را واخستلې او (بي بي فاطمې رضي الله عنها) يو څه اندازه تيارې کړلې او يهودي ته يې واپس کړلې هغه په مزدورۍ کې دومره وربشې ور کړلې چې پنځه واره واره ټيکلې ډوډۍ ترې پخې شوې، نو هغه يې په ميچن اوږه کړې او ډوډۍ يې ترينه پخې کړې او علي رضي الله عنه مسجد کې رسول الله ﷺ سره ناست ؤ، د روژه ماتې څخه لږ

\* سيرت ابن هشام ج 2 ص 190  
وفي البدايه لابن كثير ج 4 ص 137

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

وړاندې يې کور ته تشریف راوړ، کله چې ډوډۍ ته کښينا ستل او اذان شروع شو نو د معمول مطابق به اوله لقمه علي رضي الله عنه او چتوله کله چې يې لقمه (گوله) خولې ته نژدې کړه نو دروازه کې يو چا اواز وکړ ای اهل بيت رسول الله ﷺ زه مسکين یم په الله ﷻ قسم چې ډيرې ورځې مې اولاد هيڅ نه دي خوړلي ماته څه خوراک را کړئ الله ﷻ به عوض کې جنتونه در کړي.

نو علي رضي الله عنه (فاطمې رضي الله عنها) ته وکتل هغې ورته وويل: ټول ور کړه او هغه ټوله ډوډۍ يې ور کړله او دوئ روژې په اوبو ماتې کړلې.

۴ بيا دوهمه ورځ هم بي بي فاطمې رضي الله عنها همدا سې مزدورۍ باندې وړې تيارې کړلې او بدل کې يې اوربشې راوړلې او اوږه يې کړې، ډوډۍ يې ترينه پخې کړې چې کله روژه ماتې ته کښينا ستل بيا هماغسې چارغ وکړ، چې ای اهل بيتو: زه يتيم یم پلار مې بيعة العقبة کې شهيد شوی دی او کور کې نهر يو ويو څه را کړئ الله ﷻ به جنت کې بدلته در کړي، نو ټولو په شريکه هغه ډوډۍ بيا هغه يتيم ته ور کړه او روژه يې په اوبو ماته کړه.

۵ دريمه ورځ هم همدا سې خبره تکرار شوه چې روژه ماتې ته کښينا ستل نو يو چا اواز وکړ، چې ای اهل بيتو زه چا باندې کړی وم او وهلم يې او ډيرې ورځې يې خوراک نه را کولو او س را خوشې شوم ډير وړې یم څه خوراک را کړئ الله ﷻ به يې بدلته کې جنتونه در کړي نو بيا يې ټوله ډوډۍ ور کړه او روژه يې په اوبو ماته کړه او درې روژې يې هم پوره شوې خود بي بي فاطمې رضي الله عنها نور طاقت ختم شو نور يې وړې نه شوې وريشلی او د يهودي سره نور وړې هم نه وې صبا ته روژه نه وه خو ډير وړې وو، نو علي رضي الله عنه دواړه زامن لاس نه ونيول او رسول الله ﷺ ته ورغلل کله چې د رسول الله ﷺ نظر پرې ولويده، نو پوه شو چې وړې دي نو ټول د بي بي فاطمې رضي الله عنها کور ته راغلل د هغې ملا او شا دواړه ډيرې لوړې سره يو ځای شوې وه او سترگې يې ننوتلې معلوميدلې، نو رسول الله ﷻ غيږ کې ونيوله او په ژړا شو.

۶ (حسنين رضي الله عنه) هم په ژړا شول نو جبرائيل (ع) راغی او د سورت الدهر تر (9) آيات پورې آياتونه نازل شول چې هغه کې د دوئ دغه کار د الله ﷻ ډير خوښ شوی ؤ او داسې کولو صفتونه پکې شوي وو او بدلته کې يې د جنتونو وعده شوې وه چې دوئ ډير زيات خوشحاله شول چې د دوئ صدقه قبوله شوه.

۷ يوه ورځ بي بي فاطمه رضي الله عنها ناروغه شوه چا ورته د انار خوړلو مشوره ور کړې وه نو هغې علي رضي الله عنه ته د انار خواش وکړ، نو علي رضي الله عنه بازار ته ولاړ په ټول بازار کې يې فقط يو انار پيدا کړ هغه يې را واخستې او کور ته را روان شول، لار کې د يوې ښځې په غيږ کې ماشوم ؤ هغه ماشوم انار وليده او چغې يې کړې مور ته يې وويل: چې ماته انار را کړه نو هغې ښځې علي رضي الله عنه ته وويل: وروره زوی مې ډير وړې دی دغه انار را کړه چې ور يې کړم. نو علي رضي الله عنه انار ورکړ او خالي لاس کور ته راغی، بي بي فاطمې رضي الله عنها ورته وويل: لکه چې انار دې پيدا نه کړي؟

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

هغه ورته وييل: ټول بازار کې مې فقط يو دانه پيدا کړ، خو لاره کې يو ماشوم چې زيات وږی ؤ ور مې کړ،

نو بي بي فاطمې رضي الله عنها وويل: ډير ښه دې کړي دي چې ور کړی دې دی، لږ وخت نه ؤ تير شوی چې، رسول الله ﷺ ته چا د يمن څخه د اوبښ يو بار انار را ليرلې وو،

نو رسول الله ﷺ هغه تقسيم کړي وو او د علي رضي الله عنه د کور برخه (10) دانې انار رسيدلي وو، نو رسول الله ﷺ يو صحابي رضي الله عنه ته لس انار ور کړل، چې اهل بيتو ته يې يوسي هغه صحابي رضي الله عنه چې هغه انار لمن کې اچولي وو، نو په لار کې يې له ځان سره وويل: نن به علي رضي الله عنه سره ټوکه کوم يو انار يې ترې څنډې (بغل) ته کړ، چې څه وايي؟

او انار يې په بډه ووهه نو هغه صحابي رضي الله عنه راغی دروازه يې وټکوله او علي رضي الله عنه ورته را ووتی هغه ورته وويل: له يمن څخه چا انار را ليرلې وه او ستا برخه کې دا انار رسيدلي دي نو هغه يو يو انار له لمنې رايستل او علي رضي الله عنه خپله لمن کې اچول کله چې (9) پوره شول نو د هغه صحابي رضي الله عنه لمن خالي شوه نو علي رضي الله عنه ورته وويل: بس همدا دي؟

هغه ورته وويل: ولې بس نه دي؟

نو علي رضي الله عنه ورته وويل: دا واخله دا زمانه دي مانن يو انار خيرات کړ او الله ﷻ فرمايي: چې د يوې نيکې بدلې په لسو ده له لسو پورته شته خو ښکته نشته.

نو صحابي رضي الله عنه ورته په خندا شو چې ما هم غوښتل چې ټوکه به هم در باندي وکړم او څه به درنه ياد کړم نو راته معلومه شوه چې ستا يقين په الله ﷻ څومره پوخ دی.

زيات وخت به رسول الله ﷺ په لمونځ ولاړ ؤ او (حسنين رضي الله عنهما) به راغلل کله چې به سجدي ته ولاړل، نو له پاسه به پرې سواره شول او رسول الله ﷺ به کله سجده اوږده کړه او کله به يې په قراره کښته کړل.

يو ځل رسول الله ﷺ خطبه ويله چې دواړه لمسيان يې راغلل او د خلکو په اوږو يې پښې اړولې نو رسول الله ﷺ خطبه قطع کړه ورغی دواړه يې را اوچت کړل او ويې فرمايل: چې رښتيا هم اولاد فتنه وي.

او زما دغه دواړه لمسيان د جنت د ځوانانو سيدان دي.



• رواه الهيثمي ج 9 ص 177

واخرجه ابن النجار عن عمير في كنز العمال ج 7 ص 104

واخرجه الطبراني ايضاً وخرجه الحاكم ج 3 ص 169 وصححه

د علي (رضي الله عنه) سيرت

د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۸) برخه.

د علي رضي الله عنه (رسول الله ﷺ) ته ژړا او د هغه جواب:

د رسول الله ﷺ د (حسنيو رضي الله عنهم) سره محبت:

د ابوبکر رضي الله عنه، عمر رضي الله عنه او ابوهريره رضي الله عنه د حسن رضي الله عنه او حسين رضي الله عنه سره محبت:

☞ کله چې رسول الله ﷺ د تبوک غزا ته چې جيش العسرة هم ورته وايي تيارې وکړه نو علي رضي الله عنه يې خپل ځای ناستی و ټاکه چې خلکو ته به دين نښايي او د هغوی ضرورتونه به پوره کوي او که د دښمن له خوا کومه خطر وه مقابله به يې کوي، نو علي رضي الله عنه ورته په ژړا شو چې يارسول الله ﷺ تا په ما باندې څه گومان وکړي، چې زه دې ښځو، ماشومانو او سپين ږيرو سره پريښودم او د جهاد د مقدسې فريضې دې محروم کړم.

☞ نو رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ايا ته په دې راضي نه يې چې زه لکه موسی (ع) شم او ته راته لکه هارون (ع) شې خو فقط دومره فرق دی چې هارون (ع) نبي ؤ او زما نه بعد نبي نشته.

☞ لکه څنگه چې موسی (ع) کوه طور ته تللی نو خپل ورور هارون (ع) يې په خپل ځای وټاکي نو ما هم ته وټاکلې، نو دې خبرې سره علي رضي الله عنه خوشحاله شو.

☞ طبراني د ابوهريره رضي الله عنه نه روايت نقل کړی دی: چې يوه ورځ مونږ د جهاد له پاره وتلي وو، هغې کې ښځو هم اشتراک درلود او بي بي فاطمه رضي الله عنها هم پکې وه، يو ځای کې رسول الله ﷺ د (حسنيو رضي الله عنهم) د ژړا او اوزونه واوريدل نو رسول الله ﷺ ورغی پوښتنه يې وکړه چې دوئ ولې ژاړې؟ نو بي بي فاطمه رضي الله عنها ورته وويل: چې وږې او تږې دي زما شيدې هم نشته او به هم نشته نو رسول الله ﷺ وفرمايل: چا سره مشک کې او به نشته؟

بيا ټولو وکتل خو چا سره هم او به نه وې بيا رسول الله ﷺ د پردې اخواته د ښځو ځای ته چې ښځې پکې ناستې وې ورغی او حسن رضي الله عنه يې په غيږ کې خپلې سينې مبارکې سره ونيولو او خپله ژبه مبارکه يې د هغه خوله کې ورکړه نو هغه يې رودل شروع کړل تر هغه چې مور شو او تنده يې ماته شوه بيا يې وفرمايل: حسين رضي الله عنه هم راوړئ هغه سره يې هم همداسې وکړل. نو ايا د چا خيټې ته چې د رسول الله ﷺ لارې يا لعاب داخل شوي وي د هغه به څومره فضيلت وي؟

☞ د عقبه بن حارث رضي الله عنه څخه روايت دی: چې يوه ورځ مونږ د رسول الله ﷺ د وفات څخه شو ورځې بعد د مازديگر د لمونځ نه بعد په لاره کې روان ؤ، ابوبکر رضي الله عنه، عمر رضي الله عنه او علي رضي الله عنه هم را سره وو، چې حسن بن علي رضي الله عنهما ماشومانو سره لوبې کولې نو ابو بکر رضي الله عنه هغه را ونيولو غيږ کې يې کښينولو، بيا يې دا اشعار وويل: **بأبي أنت شبيهة بالتي - ليس شبيها بعلي،**

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

زما دې مور او پلار له تا قربان شي ستا شکل او صورت کې د نبي ﷺ په شان دی، د علي رضي الله عنه په شکل نه يې، نو علي رضي الله عنه ورته وختدل.

۳ د عمير بن اسحاق رضي الله عنه، نه روايت دی: چې ابوهريره رضي الله عنه (حسن رضي الله عنه) سره ملاقات وکړ، ورته يې وويل: لمن پورته کړه نو هغه لمن پورته کړه نو ابوهريره رضي الله عنه يې په خيټه يا نوم باندې خوله کيښودله او مچې يا ښکل کړ، بيا يې وفرمايل: چې ما رسول الله ﷺ ليدلی ؤ چې همداسې يې ښکل کړ،

۴ د طبراني رضي الله عنه يو روايت کې ليکلي دي: چې ابوهريره رضي الله عنه پخپله د حسن بن علي رضي الله عنهما لمن او چته کړه او د هغه خيټه يې ښکل کړه.

۵ د مقبري رضي الله عنه څخه روايت دی: چې مونږ د ابوهريره رضي الله عنه سره ناست وو، چې {حسين رضي الله عنه} راغې او سلام يې واچولو، خود ابوهريره رضي الله عنه ورته پام نه شو نو مونږ ورته وويل: چې (حسين بن علي رضي الله عنهما) در باندې سلام واچولو، نو ابوهريره رضي الله عنه ور پورته شو ورته يې وويل: وعليکم السلام يا مونږ باداره نو مونږ له ابوهريره رضي الله عنه پوښتنه وکړه چې تا خو ورته بادار وويل: نو ته خو غلام نه يې چې بادار دي شو؟ نو ابوهريره رضي الله عنه وفرمايل: چې ما له رسول الله ﷺ څخه اوريدلي: چې (الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ) {حسن رضي الله عنه او حسين رضي الله عنه} د جنتيانو د ځوانانو باداران دي.

۶ د سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه څخه روايت دی: چې زما سره مسجد نبوي ﷺ کې دوه تنه ناست وو او هغوی د علي رضي الله عنه په باره کې خبرې شروع کړې، دې وخت کې رسول الله ﷺ تشریف راوړ او خبرې يې واريډلې نو زيات په غوصه شو بيا يې وفرمايل: زه د الله ﷻ څخه پناه غواړم په تاسو څه وشول؟ چا چې علي رضي الله عنه ته تکليف ورسولو، نو هغه ماته تکليف ورسولو.

نوټ: د اهل بيتو سره مينه د ايمان برخه ده که څوک ور سره مينه نه لري هغه مسلمان نه دی خو مينه هم همدومره چې صحابه کرامو رضي الله عنهم ور سره لرله،

او دومره مينه چې سړی کفر ته ورسوی رواء نه ده، شيعه گان چې ځانونه د اهل بيتو سره د مينې اظهار کوي اصل کې همدوی اهل بيت وژلي همدوی د عبد الله بن سبأ يهودي په لاره روان دي همدوی دي چې د اسلام په تاريخ کې اهل سنتو ته زيات زيان رسولی دی، همدوی دي چې اوس يې هم ټولو اسلامي ملکونو کې د جنگونو اور تازه ساتلی دی، همدوی دي چې ابوبکر رضي الله عنه، عمر رضي الله عنه، عثمان رضي الله عنه، بي بي عايشه رضي الله عنها ته کافران وايي، همدوی دي چې رسول الله ﷺ باندې د لسو سيپارو قرآن د غلا کولو الزام لگوی دی، همدا شيعگان دي چې جبر ايل (ع) ته غلطې وچې راوړلو نسبت کوي.

لکه څنگه چې دنيا کې الله ﷻ په خپل ځان مسلط کړي اخرت کې يې هم ذليله غواړو.



\* اخرج ابن عساکر عن ابن عباس نحوه ج 4 ص 24 وفسى کنز العمال ج 7 ص 69 کذا الک في البدايه ج 7 ص 358 و اخرج البزار رجاله رجال صحيح وايضا رواه ابن اسحاق في کتابه

### د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۹) برخه:

او حسنينو رضي الله عنه سره د ابوبکر رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه محبت:

د عامر بن سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه څخه روايت دی: چې ماته خپل والد (سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه) وويل: چې ماته (معاويه بن ابي سفيان رضي الله عنهما) وويل: ته د علي بن ابي طالب رضي الله عنه په باره کې ولې چوپه خوله پاته يې؟ هيڅ خبره ورپسې نه کوي؟ نو سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه فرمايې: ما ورته وويل: څنگه به ورپسې څه ووايم ماته دغه خبرې د رسول الله ﷺ معلومې دي چې فرمايلي يې دي:

**اول:** کله چې د تبوک غزا څخه د پاتې کيدلو وخت کې علي رضي الله عنه ته يې وويل: ته ماته داسې يې لکه د موسی (ع) له پاره هارون (ع) خو زما څخه وروسته نبي نشته او هارون (ع) نبي ؤ.

**دوهم:** چې کله د خيبر د غزا په شپه (رسول الله ﷺ) و فرمايل: چې صبا ته به بيرغ د داسې چاپه لاس ور کوم چې (الله ﷻ) او (رسول الله ﷺ) ورسره مينه کوي چې کله صبا شو ما کوښښ وکړ او لاس مې اوږد کړ، چې بيرغ را واخلم او دغه فضيلت ماته ورسپړې خو رسول الله ﷺ راته وويل: چې علي بن ابي طالب رضي الله عنه را وغواړه او ما هغه را وست، بيرغ يې ورکړ او الله ﷻ خيبر د هغه په لاس فتح کړ.

**درېم:** دا چې رسول الله ﷺ ورته خپله لور د جنت د بنځو سرداره په نکاح کړې ده.

**څلورم:** کله چې د مباحلې ايات نازل شو چې تاسو هم خپل زامن او بنځې را وغواړئ او خپله هم حاضر شئ بيا مباحله وکړئ.

نو رسول الله ﷺ (علي رضي الله عنه، فاطمه رضي الله عنها، حسن رضي الله عنه او حسين رضي الله عنه) را وغوښتل او وېې فرمايل: دا زما اهل او عيال دي.

**پنځم:** رسول الله ﷺ فرمايلي: د چا چې علي رضي الله عنه دوست وي هغه زما دوست دی.

بيا سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه، و فرمايل: څوک چې دومره فضيلت لري نو څنگه به بدې خبرې ورپسې وکړم؟

د عبد الرحمن اصهباني رضي الله عنه څخه روايت دی: چې، د رسول الله ﷺ د وفات څخه وروسته يوه ورځ ابوبکر رضي الله عنه د جمعې خطبه ويله او ممبر باندې ناست وو، نو حسن بن علي رضي الله عنهما پورته شو ورته يې وويل: زما د بابا د ممبر نه کښته شه دا زما بابا ته جوړ شوی دی، نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: زويه چا درته وويل: چې داسې ووايه؟ نو علي رضي الله عنه پورته شو ورته يې وويل: يا امير المؤمنين په الله ﷻ قسم دی چې ما ورته نه دي ويلي!

د ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: هوزه يقيني يم چې ته رښتيا وايې تا ورته نه دي ويلي او دی هم رښتوني دی دا ممبر د ده د بابا دی بيا ابوبکر رضي الله عنه له ممبر څخه کښته شو او حسن رضي الله عنه يې له لاس را ونيولو او ښکل يې کړ، او بيا يې په ممبر له ځان سره کښيانه.

همداسې حديث د (عروة رضي الله عنه) څخه هم روايت شوی: چې (حسن رضي الله عنه) راغی او ممبر ته وخت او ابوبکر رضي الله عنه ته يې همداسې خبره وکړه چې دا زما د بابا ممبر دی ته ترې را

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

کښته شه، ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: ته رښتيا وايي او ته ملامت نه يې خوزه دغه موجودو خلکو کښينولی يم او ستا پلار علي رضي الله عنه هم پکې دى که دوى و غواړي زه به کښته شم.

د ابوالبختري رضي الله عنه څخه د (حسين بن علي رضي الله عنهما) په باره کې ذکر شوى دى چې عمر رضي الله عنه خطبه وويله او حسين رضي الله عنه ورته راغى چې کښته شه دا زما د بابا ممبردى ته دى د خپل بابا په ممبر کښينه، نو عمر رضي الله عنه ورته په ژړا شو او ورته يې وويل: ته رښتيا وايي دا ستا د بابا ممبردى او زما بابا ممبر نه درلوده، خو تا ته چا وويل چې دا خبره وکړه؟ نو علي رضي الله عنه پورته شو او حسين رضي الله عنه ته يې وويل: چوپ شه غداره زه به تا سره کور کې گورم.

نو عمر رضي الله عنه ورته وويل: پام کوه زما بچي ته څه ونه وايي دې رښتيا وايي او بيا يې له ځان سره څنگ کې په ممبر کښيناوه او چې کله يې خطبه خلاصه کړه او لمونځ وشو نو عمر رضي الله عنه حسين رضي الله عنه يې له لاس ونيو او خپل کور ته يې بوتلو هلته يې خوراک وړباندې وکړ، بيا يې ورته وويل: چې کله زما کور ته راځه چې مونږ ستا په ليدلو مشرف کيږو.



### د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲۰) برخه.

حليۃ الاولياء نقل کړې دي چې يوه ورځ علي رضي الله عنه د خپل کور تر څنگ ناست وو او يو مسکين ورته راغى ورته يې وويل: وږى يم څه را کړه نو علي رضي الله عنه ورته وويل: دې مخامخ کور ته ورشه مسکين چې ورته وکتل چې وچه ډوډى او بوکې لمدوي او چې نرمه شي بيا يې خوري نو تعجب کې شو فکريې وکړ، دا هم کوم غريب دى کله چې د علي رضي الله عنه کور ته ولاړ او رغ يې وکړ چې فقير يم وږى يم څه را کړئ نو، ربيبه رضي الله عنها وينځې ورته خوراک راوړ نو دغه فقير چې خوراک وليد خوښ يې شو نو ورته يې وويل: که لږ نور را کړئ نو دلته يو بل فقير هم اوبو سره وچه ډوډى خوري او فقير علي رضي الله عنه طرف ته اشاره وکړه، نو وينځې ورته وخنډل ورته يې وويل: هغه خود دغه کور مالک او کور والادى خپله وچه ډوډى خوري خو مسکينانو ته ښه ډوډى ورکوي.

د صفوري رضي الله عنها نه روايت دى: اگر چې حديث کې ضعف شته چې اهل بيت د څو ورځو نهر (وږي) وو او څه يې نه وو خوړلي نو نور يې طاقت نه و، بي بي فاطمې رضي الله عنها خپل يو ټکرى علي رضي الله عنه ته ورکړ، چې استعمال کړى يې لانه وه او کوم ځاى نه ورته هديه راغلي وه چې خرڅ يې کړي او کور ته وړباندې څه خوراکي شيان راوړي نو علي رضي الله عنه هغه بازار ته يووړه او په درې درهم يې خرڅ کړ او غوښتل يې چې خوراکي شيان راوښي نو يو فقير ورته مخې

• کذا في البدايه ج 4 ص 339  
و ذکر الهيتمې ج 9 ص 130  
و کذا لک اخراج احمد في مسنده.

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

ته شو او سوال او زارئ يې شروع كړې دومره فریاد يې ورتنه وكړ، چې زړه يې پرې وخورېده نو درې واړه درهم يې هغه ته ور كړل او خالي لاس كور ته را روان شو.

لاره كې يو داسې سړی ورتنه مخې ته راغی چې اوښ يې له مهاره نيولی ؤ نو علي رضي الله عنه ته يې سلام واچولو، بيا يې ورتنه وويل: اوښ نه اخلي چې در باندې خرڅ يې كړم؟  
نو علي رضي الله عنه ورتنه مسكی شو چې ما سره روپی نشته په څه يې واخلم هغه نفر ورتنه وويل: په نيټه يې در كوم بيا به روپی را كړې او ارزانه يې هم در كوم، نو علي رضي الله عنه ترينه په (100) درهم واخست او نيټه يې ور سره معلومه كړه اوښ يې كور ته روان كړ لاره كې بل سړی ورتنه پيدا شو پوښتنه يې ترينه وكړه چې اوښ نه خرڅوې؟ نو علي رضي الله عنه فكر وكړ، چې خرڅ به يې كړم نو ورتنه يې وويل: خرڅوم يې!

خرڅوم! په څو يې اخلي؟ هغه نفر ورتنه وويل تا په څو اخستی دی رښتيا خبره وكړه نو بيا گټه در كوم، علي رضي الله عنه ورتنه وويل: ما په سل اخستی دی ته څومره گټه را كوي؟ هغه نفر ورتنه وويل (60) روپی گټه در كوم نو په (160) درهم يې خرڅ كړ او هغه سړي اوښ روان كړ.

كله چې علي رضي الله عنه كور ته روان شو فكري يې وكړ، چې اوس خو هغه سړي ته مخكې له وخته روپی ور كول پكار دي له چا مې چې اوښ اخستی دی، خو نه يې كور راته معلوم دی او نه يې نوم (100) درهم يې له ځان سره كړل او (60) درهم يې بي بي فاطمې رضي الله عنها ته ور كړل هغې ترينه پوښتنه وكړه دومره روپی دې له كومه كړې؟

نو علي رضي الله عنه ورتنه خپله قصه بيان كړه هغه هم حيرانه شوه، نو علي رضي الله عنه روان شو چې له رسول الله ﷺ څخه پوښتنه وكړي چې دغه قرضداري څنگه پيدا كړم چې روپی يې ور كړم، كله چې رسول الله ﷺ ته مخامخ شو نو رسول الله ﷺ ورتنه په خندا شو بيا يې ورتنه وويل: نن خودې ډيرې روپی گټلي؟ نو علي رضي الله عنه ورتنه وويل: ولې ته خبر شوی يې؟  
نو رسول الله ﷺ ورتنه وويل: هو، نو علي رضي الله عنه ورتنه وويل: نو اوس راته ووايه چې قرضداري به څنگه پيدا كړم؟ نو رسول الله ﷺ ورتنه وفرمايل: دلته لوسو ضرورت يې نشته هغه خرڅوونکی جبرائيل (ع) او اخستونکی ميكائيل (ع) وه.

الله ﷻ ته ستا صدقه خوښه شوې وه ځكه يې هغه دواړه درته د انسانانو په شكل را ليرلي وو.  
دا ؤ د الله ﷻ او رسول الله ﷺ د علي رضي الله عنه سره محبت.



\* كتاب الاستيعاب ج 1 باب عشرة مبشرين بالجنة  
حلية الاولياء باب فضائل علي بن ابي طالب

### د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲۱) برخه.

#### د علي رضي الله عنه انصاف.

کلیب رضي الله عنه فرمایي: چې د اصفهان نه علي رضي الله عنه ته مال راغی چې د او (7) تنو سردارانو یا مشرانو له پاره خاص ؤ، نو هغه کې یو پاستې وچه وږی هم وه نو کله چې علي رضي الله عنه هغه تقسیموله، نو هغه یو وچ شوی پاستې یې هم (7) برخې کړیا یې وړ باندې قرعه یا پچه واچوله چې د چا به کومه برخه ور سیدله هغه به یې ور کړله.

د عبد الله هاشمي رضي الله عنه څخه روایت دی: چې علي رضي الله عنه ته دوی بنځې سوال ته راغلي، یو اصیله وه او یوه ازاده شوې (عجمه) وینځه وه نو علي رضي الله عنه، یوې ته (40) درهم او یوه بورې غله ور کړه هغه ازادې شوې (عجمی) وینځې (40) درهم او یوه بورې غله واخستله او ولاړله خو هغه بله بنځه هم هلته ولاړه وه بیا یې علي رضي الله عنه، ته وویل: یا امیر المؤمنین (رضي الله عنه) زه اصیله عربه یم تازه د یوې ازادې شوې (عجمی) وینځې سره برابره کړم؟

ایا داسې کول حق دي؟ نو علي رضي الله عنه ورته وویل: ما چې قرآن او سنت رسول الله ﷺ کې فکر وکړ، نو ماته د اسماعیل (ع) او اسحاق (ع) په اولاد کې کوم فرق معلوم نه شو یعنې عرب د اسماعیل (ع) او عجم د اسحاق (ع) اولاد دواړه الله ﷻ ته یو برابر دي فضیلت په تقوی کې دی.

د علي بن ربيعة رضي الله عنه نه روایت دی: چې (جعده بن هبیره رضي الله عنه) علي رضي الله عنه ته راغی چې تاته دوه تنه راغله او ترمنځ یې شخړه وه، دغه یوه ته، تاسو د خپل ځان مال اولاد نه گران او محبوب یاست او دغه بل ته که ته په لاس ورشي او وس یې در باندې ورسیري نو تابه حلال کړي، خو چې تافيصله وکړه نو د هغه چا په حق کې دې وکړه چې ستا د بنمن ؤ، نو علي رضي الله عنه {جعده بن بهیره رضي الله عنه} په سینه کې په سوک ووهه بیا یې ورته وویل: دغه فیصلې کول د چا له پاره نه وي چې هر رقم غواړم ویې کړم دا په قیامت کې پوښتنه کیري چې په حقه دې فیصله کړې که ناحقه نو زه نه غواړم چې الله ﷻ ته مختورن ورشم. بیا یې وفرمایل: چا چې دوه کسانو ترمنځ فقط د قجورې یوه دانه هم تقسیم کړه نو د قیامت په ورځ به افسوس کوي.

نو اوس زمونږ ملک صاحبان او نور مشران چې د خلکو جرگې کوي باید دې حدیث ته متوجه و اوسي یا قاضي صاحبان چې په رشوت فیصلې کوي د هغوی به څه حال وي؟

د علي رضي الله عنه څخه روایت دی: چې زه رسول الله ﷺ یمن ته د قاضي په صفت لیرلم نو ما ورته وویل: یا رسول الله ﷺ زما عمر کم دی او هلته مشران صحابه کرام رضي الله عنهم شته ماته به دغه قضاء ډیره سخته وي!

نو رسول الله ﷻ راته په سینه لاس را تیر کړ او دعا یې راته وکړه، نو په الله ﷻ قسم چې بیا ماته هیش مشکل نه دی پیدا شوی چې هر قسم قضیه به راغله زه به وړ باندې پوهیدلم.

د اصبع بن نباته رضي الله عنه څخه روایت دی: چې علي رضي الله عنه ته یو نفر راغی ورته یې وویل: یا امیر المؤمنین (رضي الله عنه) زما یو ضرورت دی او هغه مې الله جل جلاله ته پیش کړی که

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

تا هغه پوره کړي، نو د الله جل جلاله ثنا صفت به وکړم او ستا شکريه به اداء کړم او که تا پوره نه کړای شو نو هم د الله ﷻ ثنا صفت به وکړم او تا به معذور وگنم نو علي رضي الله عنه ورته وويل: کاغذ خو نشته خو خپل ضرورت دې په مخکې وليکه ځکه چې څوک سوال کوي نو په مخ کې يې يو قسم ذلالت ښکاره کيږي او زه نه غواړم ته د چا په وړاندې ذليل ښکاره شي نو هغه سړي خپل مشکل په مخکې وليکلو او علي رضي الله عنه ولوست نو هغه يو دينداره شخص او يو مخور مشرؤ خو حالاتو مجبوره کړي ؤ چې علي رضي الله عنه ته يې سوال وکړ، نو علي رضي الله عنه لومړی خپله چپنه را وغوښتله هغه يې ورکړه نو هغه له خوشحالي اشعار وويل: چې معنی يې دا ده تا ماته چپنه را کړه او په اغوستلو به زړه شي خو الله ﷻ به يې عوض کې داسې لباس درکړي چې هغه به نه زړيږي.

بيا علي رضي الله عنه ورته (100) اشرفی ورکړلې نو صحابه کرامو رضي الله عنهم ورته وويل: يوه چپنه او (100) اشرفی ډيري نه دي چې تا ورکړي؟

نو علي رضي الله عنه ورته وفرمايل: چې ماله رسول الله ﷺ څخه اوريدلي دي چې هر چا سره به د هغه د حيثيت مطابق چلند کوي، بعضي د خلکو سوال کول شغل او کاروي که ښه مالدار هم وي دغه کار نه پريږدي خو بعضي سوالگر رښتيا مجبور وي نو که درته معلومه شوه چې رښتيا مجبور دي نو زيات کومک ورسره وکړي.



### د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲۲) برخه.

(1) شيعه گان څنگه الله ﷻ پخپل ځان اخته کړي؟

(2) يو شيعه ته د (سعد بن ابى وقاص رضي الله عنه) ښير او سمدستي مړ کيدل.

علي بن ابى طالب رضي الله عنه يوه ورځ کوفه کې ؤ چې چا ورته وويل: چې د عبداللہ بن سبأ يهودي فرقه وايي: چې تا (امير المؤمنين ابوبکر رضي الله عنه)، (امير المؤمنين عمر رضي الله عنه) او (امير المؤمنين عثمان رضي الله عنه) ته بد او رد وي لي دي؟ نو ځکه مونږ هم ورپسې بد وايو، نو علي رضي الله عنه ممبر ته وخت او ويې ويل: چې ما غوښتل د ابن سبأ فرقه ټول له تورې تير کړم. چې دوى ما پسې داسې خبرې کوي چې زه ترې خبر نه يم زه د الله ﷻ څخه پناه غواړم چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم دوه خسرانو او زوم پسې خبرې وکړم هغوى د عشره مبشره څخه دي هغوى زما څخه افضل دي.

خو زه دې کار له پاره لومړی اعلان کوم چې هر چاته په لاس ورغلل مړه يې کړي، چا ترې پوښتنه وکړه چې هغوى خو ستا صفتونه کوي نو علي رضي الله عنه وفرمايل: دوى ماته هغه او صاف بيانوي چې هغه په ما کې نشته، دوى زه د ربوبيت درجې ته رسولی يم، او زه له دوى بيزار يم دوى دې له دې

\* کتاب الاصابه ج 4 ص 356

و ذکر ابن عساکر مثل ذالک

وفي کنز العمال ج 3 ص 324

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

ملکه وويستل شي کنه نويو به هم ژوندی پرې نږدم بيایي لاس پورته او دعایي وکړه چې یاالله ﷻ دغه د عبد الله ابن سبأ پیروان پخپلو ځانونو مسلط کړي همدا سې دعایي کوله او خلکو ور باندي آمین ویل همدا وجه ده چې الله ﷻ اوس په خپلو ځانونو مسلط کړي دي.

د (ابونجیح رضي الله عنه) څخه روایت دی: چې امیر معاویه رضي الله عنه چې د شام حاکم و حج ته راغلی و، نو ده سعد بن ابی وقاص رضي الله عنه ته وویل: مونږ جهاد کې مشغول یو او د حج ارکان واجبات او سنت را څخه هیروي راشه زه طواف کوم ته راته گوره که کومه غلطی کوم اصلاح یې کړه. نو هغه طواف وکړ او بیایي سعد بن ابی وقاص رضي الله عنه خپل کور ته بوتلو او خپل تخت باندي یې کښیناوه بیایي غوښتل چې د علي رضي الله عنه په باره کې څه ووايي خو سعد بن ابی وقاص رضي الله عنه ورته په غصه شو او ورته وويي ویل: ته هغه چا پسې خبرې کوي چې د رسول الله ﷺ د لور نکاح ورسره د الله ﷻ په خوښه شوې ده.

ځوانانو کې اول مسلمان دی.

د هارون (ع) سره تشبیه ورکړل شوې ده.

د خیبر فتح د ده پلاس شوې ده.

(اسد الله) لقب ورکول شوی دی.

اولنی لمونځ کوونکی دی چې رسول الله ﷺ سره څنگ کې ولاړ دی، او لمونځ یې کړی دی.

بیایي ورته وویل: نن نه بعد به ستا کور ته رانه شم او ترې را پورته شو او څاډر یې ټک ووهه او له ډیرې غصې ځان سره غږیده.

ابوهریره رضي الله عنه فرمایي: چې زه د دمشق بازار کې گرځیدم یو ځای ته ورسیدم چې ډیر خلک را جمع دي او یو تن په آس سپور دی او د علي رض په باره کې داسې خبرې کوي چې اصلاً هغه کې نشته او اولنیو درې واړو خلیفگانو پسې ښکښل کوي.

نو دې وخت کې سعد بن ابی وقاص رضي الله عنه راغی پوښتنه یې وکړه چې څه خبره ده؟ خلکو ورته وویل: چې دغه سړی د عبد الله بن سبا پیرو دی یعنی شیعیه دی، علي رضي الله عنه ته داسې او صاف بیانوي چې پکې نشته او ابوبکر رضي الله عنه، عمر رضي الله عنه او عثمان رضي الله عنه ته ښکښل کوي.

نو ورغی او خلکو کې وردننه شو خلکو ځای ورکړ او ورته یې وویل: چې زه یو څو پوښتنې کوم؟

هغه ورته وویل: وکړه څه وایي؟

نو سعد بن ابی وقاص رضي الله عنه ورته وویل: ایا رسول الله ﷺ هر کار کې استخاره نه کوله؟

نو هغه نفر ورته وویل: هو

### د علي (رضي الله عنه) سيرت

نو سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه ورته وويل: چې ضرور به رسول الله ﷺ د (بي بي عايشې رضي الله عنها او بي بي حفصې رضي الله عنها) د نکاح له پاره استخاره کړې وي نو چې الله ﷻ د خسرگانو جوړيدلو له پاره ابو بکر رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه خوښ کړل نو ته څنگه ور پسې بد وايې؟ ايا رسول الله ﷻ دوه لورگانې (لونيې) عثمان رضي الله عنه ته د ده د فضيلت په وجه نه دي ورکړي؟

چې ته ور پسې بد وايې؟ ايا علي بن ابي طالب رضي الله عنه د عبد الله بن سباد (شيعه) فرقي او د دوي د عقايدو نه بيزاري نه ده اعلان کړې؟ چې ته د ابن سباء پيروي کوي (شيعه) شوی يې.

بيا سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه، خپل مخ قبلې ته واړوه او دعايې وکړه چې يا الله جل جلاله که دغه د شيعه گانو فرقه په ناحقه وي ته دغه رزيل ته همدا اوس خپله سزاء ورکړې.

نو سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه لاسونه نه وه کښته کړي چې د هغه شيعه آس ټوپ واچولو او شيعه ترې په يو شړق لاندې را پريوت سر او يڼه يې وچاودل او مردار شو.

او الله ﷻ د سعد بن اب وقاص رضي الله عنه، نبيرا قبوله کړه:



### د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲۳) برخه.

**د علي رضي الله عنه دوي مشهورې خطبې.**

لومړی خطبه مقام نخييلة کې کوفې سره.

دوهمه د نهروان جگړې نه بعد

کفارو او متعهدينو سره يې د صلحې حکم

« ابو الوداك همداني رضي الله عنه فرمايې: چې علي رضي الله عنه د کوفې ښار ته نژدې مقام نخييلة کې چې د شيعةگانو او نورو خوارجو سره په جهاد لگيا و د خپلو مجاهدينو منځ کې ودرید او ويې فرمايل:

ای خلکو چا چې مداهنت وکړ يعني دنيوي مال او چوکۍ له پاره يې برحقه جهاد پريښود نو هغه ځان په خپله د هلاکت کندې ته وغورځولو.

ای خلکو تاسو داسې حالت ته رسيدلي ياست چې که الله ﷻ مو بچ کوي نو په خپل فضل به تاسې بچ کړي کنه نو کافران به ستاسې فکرونه اشغال کړي تور درته سپين او سپين درته تور ښکاري حق درته باطل او باطل درته حق ښکاري.

ای مسلمانانو دوي تاسو د قوم پرستۍ په نوم غولوي او الله ﷻ قوم پرستي نه خوښوي.

\* اخرجه ابن عساکرو ابن سعد عن ابن عباس جلد 4 ص 24

وفي کنز العمال ج 7 ص 69

وفي البدايه ج 7 ص 358

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

ای: خلکو دوی ستاسې سره د وښمني نه لري دوی غواړي د دین رنځه یو سې، تاسو وگورئ د کافرو او خوار جو سره هغه ضعیف العقیده مسلمانان دي چې ژبې یې خوږې او زړونه یې له کاني سخت دي.

ای: مسلمانانو جهاد د هر جابر، ظالم او گمراه سره چې د کافرانو سره ملگري دي روا دی.

ای: خلکو دلته د خلافت له پاره جگړه نه ده چې زه خلیفه شم که معاویه! بلکې کافرانو د خلکو ذهنونه خراب کړي او یو بل سره مو جنگوي.

ای: مسلمانانو حق په اسانه پیژندلای شئ هره ډله چې د کافرانو په قانون او نظام خوښ وي باطله ډله ده او د کافر غشی چې هر طرف ته روان وي هماغه برحقه ډله ده.

ای: مسلمانانو دوی سره هغه خلک ملگري دي چې قرآن لولي خو تفسیر باندې نه پوهیږي او داسې کوم خلک ور سره نشته چې اسلام کې یې سابقه موجوده وي.

ای: مسلمانانو تاسو د کافرانو په تهمتو نو مه تیروئ دغه تهمتونه په ټولو انبیاء لگول شوي دي.

بیایا علي رضي الله عنه وفرمایل: (والله ﷻ والله ﷻ والله ﷻ) لکه څرنګه چې تاسو وگورئ فارسیان او رومیان ستاسې واره، زاړه، ښځې او نر ټول وژني. همداسې به د هغه مسلمانانو بچي، ښځې او نارینه هم ووژني چې ور سره ملگري دي.

دغه د دنیا ټول کافران هیڅ انساني کرامت نه پیژني او نه ورته قایل دي، د دوی علاج یوازې په توره کیدای شي بیایې وفرمایل:

ای: د مغرب او سیدونکو تاسو د هر قل د پوځ مقابله وکړئ مونږ به د کسری والا مقابله وکړو، بیایې خطبه ختمه کړه.

د زید بن وهبه رضي الله عنه څخه روایت دی: چې د نهران جنگ څخه وروسته علي رضي الله عنه ممبرته وخت او د جهاد ترغیب یې ورکړ او د جهاد فضایل یې بیان کړل، خو هیچا مثبت جواب ورنه کړ ټول چپ پاتې شول ټولو باندې لکه بې هوشي چې راغلي وي خبرې یې اوریدلې، خود جهاد همت په چا کې نه و پاتې، نو له اوږدې خطبې ویلو بیرته را کښته شو او خپل کور ته ولاړ.

بیایا علي رضي الله عنه څو ورځې بعد ټول مشران را وغوښتل ورته یې وویل: څه چل شوی دی چې تاسو ته د جهاد له پاره د تیاري کولو امر کوم خو تاسو باندې داسې حالت راشي او سترګې یو خوا بل خوا ته اړوئ او راپوئ لکه چې زنګدن موي او په مخکه داسې ورشلم شئ، لکه په تاسو کې چې روح نه وي؟ ولې دومره بې غیرته شوي یاست چې نه خپله جهاد کوئ او نه نور تیار ولای شئ او چې څوک زه جهاد ته تیار کړم د هغوئ د را گرځیدو کوښښ کوئ دا ولې؟

## د علي (رضي الله عنه) سيرت

کله چې جهاد نه وي نو تاسې نه د ځنگل و حشمتناک زمري جوړ شي او غورې کوئ چې که وخت راغی نو دا به وکړم هغه به وکړم خو چې زه درته د جهاد امر وکړم نو بيا مکارې گيدرې درنه جوړې شي دا ولي؟

نو اکثره کسانو د مرگ له ويړې خپل درواغجن عذرونه پيش کړل فقط يو شو کسانو په خوشحالي جهاد ته تيار شول.

بيا علي رضي الله عنه هغه مجاهدينو ته تسلي ورکړه چې کاميابي د پوځ او وسلې په ډير والي کې نه ده د اسلام په تاريخ کې تش لاس مجاهدين په وسلوالو کافرانو او فاسقانو کامياب شوي دي بيا يې ورته وويل: چې زه غواړم چې تاسې زما نبي اړخ ته چې اړخ ته مخکې او شاته و جنگيرئ الله ﷻ به تاسو سره مرسته کوي او ستاسې په برکت به هغه مسلمانان هم د کافرانو د غلامۍ څخه خلاص شي چې د دنيا له پاره يې ذلالت خوښ کړې دی، بيا يې ورته وفرمايل:

ای: د سلام برحقه مجاهدينو!

هيڅکله داسې چا سره صلح مه کوئ چې واک او اختيار يې د دښمن سره وي کومکونه او امدن يې له کافرانو وي دوی چې اوس د دنيا له پاره کافرانو ته وفادار دي بيا به هم تاسې ورباندې وډاري، ځان سره به تاسې هم ذليل کړي.

بيا يې ورته وفرمايل:

ای: مجاهدينو تاسو چې هر ځای ته ورځئ هلته خلکو ته ادب او اخلاق ورزده کړئ او تاسو هم د اسلاميت او انسانيت نمونه و اوسئ، تاسو د خلکو سره د مهربان پلار وروړ په شان معامله وکړئ چې خلک ستاسې له بنسوا اعمالو متاثره شي تاسې خلکو سره سختی مه کوئ سختي کولو سره نفرتونه په زړونو کې پيدا کيږي.

کومو خلکو کې چې غلط رواجونه وي يا بد عمله وي هغوی په احسنه طريقه له هغې لارې واړوئ، تاسو د بدو اعمالو منفي اړخونه ورته بيان کړئ هغوی به خپله راوگرځي.

بيا علي رضي الله عنه د ټولو څخه بيعت واخست او ورته ويې ويل: چې تاسو خور رسول الله ﷺ نه دی ليدلی نو چې زه کوم کارونه کوم هماغه تاسو هم وکړئ کوم چې زه خوښوم تاسو هم هماغه خوښ کړئ، تاسو به هر يوه ځانه مفتيان او قاضيان نه جوړوئ زما اعمالو ته به گورئ، د علي رضي الله عنه سيرت خلاصو مشکل دي په همدې کفايت کوو\*.

اوس د پښتنو د پلار **خالد ابن وليد رضي الله عنه** سيرت شروع کوو را سره اوسئ.



\* اخرج طبري ج 4 ص 9 و ص 11 وايضا ص 67  
واخرج امام احمد ج 1 ص 61  
وايضا ج 4 ص 57

**Get more e-books from [www.ketabton.com](http://www.ketabton.com)  
Ketabton.com: The Digital Library**